

TÖRE VE GELENEKLER KADINA YÖNELİK ŞİDDETİ TETİKLİYOR¹

MORALS AND TRADITIONS SUPPORT THE VIOLENCE TO WOMAN

*Sefer GÜMÜŞ¹, Ebru CENGİZ²*¹ *Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul / Türkiye*² *İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, İstanbul / Türkiye*

Öz: Dünya cinsiyet anlamında iki değişken üzerine kurulmuştur. Bu değişkenlerden biri kadın, diğeri erkektir. Bu değişkenlerden biri olmadığı durumda dünyanın varlığından veya oluşumundan söz etmek olası değildir. İnsanlar dünya üzerinde yaşayan, çoğalmak için karşı bir cinsle ihtiyaç duyan, diğer canlılardan büyük oranda akli ile ayrılan bir canlı türüdür. İnsanlar diğer canlıların pek azında görülen sosyal bir gruba ait olma ihtiyacı duyan canlılardır. Bir başka ifade ile insan, diğer insanlarla beraber yaşama arzusunda ve zorundadır. Bu beraber yaşamada diğer insanların bazılarını, diğerlerinden daha yakın bir kan bağı ve ilişki ile birbirlerine bağlarlar. Bu insanlar eşimiz, kızımız, annemiz ve kardeşimiz gibi çok ihtiyacımızın olduğu ve yaşamımızı kolaylaştıran ve değerli varlıklarımızdır. Örf, adet, gelenek ve törelerin oluşumunda yardımcı olurlar ancak, törelerin kendilerini yok ettiklerini bilmelerine rağmen yine de toplumsal ve ailevi kadınlık görevlerini yapmaktan vazgeçmezler. Çünkü onlar iyi bir evlat, iyi bir eş, iyi bir iyi bir arkadaş olan, dünyaya geliş ile sonuç arasındaki süreçte her zaman bizimle olan yol arkadaşlarımızdır. Kadın toplumun çekirdeğidir, yapı taşıdır. Ancak maalesef mantığımız anlamlandırmanın mümkün olmadığı “töre, namus, gelenekler, örf, cehalet, maddi olanaksızlıklar vb.” nedenlerin arkasına saklanılarak Dünyada ve Türkiye’de kadına karşı şiddet suçları ve töre cinayetleri yaygın biçimde işlenmektedir. Toplumda bu denli önemli bir yere sahip varlıklarını mutsuz ve huzursuz kılmak, onlara zarar vermek esasta şiddeti uygulayanların kendi buldukları ortama, kalitelere verdikleri zarar ortaya koymaktadır. Oysaki açıkça bilinmelidir ki mutlu kadın mutlu çocuklar yetiştirebilmektedir. Mutlu kadın, “mutlu eş”, “mutlu aile” “mutlu toplum” meydana getirir. Dolayısıyla mutlu kadın mutlu nesil, umutlu toplum demektir. Kadınlara yönelik şiddet, temel insan haklarının ihlali olup kadınlar ve erkekler arasındaki eşit olmayan güç ilişkilerinin bir sonucu olarak ortaya çıkan önemli bir sorundur. Özellikle Dünya’da ve ülkemizde bu konu gerek siyasi otoritelere gerekse de sivil toplum örgütlerince toplumun her alanında masaya yatırılmaktadır. Söz konusu bu çalışmada amaç, kadına yönelik yapılan şiddetin kaynaklarını tespit etmek, Türkiye’de kadına karşı uygulanan şiddetin boyutlarını ortaya koymak ve çözüm önerileri sunmaktır. Bu kapsamda çalışmada çok ciddi bir kaynak taraması yapılmış, sonuçlar yapılan incelemeler neticesinde sunulmuş ve öneriler getirilmiş, kadına yönelik şiddette neden olan faktörler, kadına yönelik aile içi şiddet, bu hususta Türkiye’nin durumu, töre, namus ve gelenekler adına işlenen cinayetler ele alınarak çözüm önerileri getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kadına Yönelik Şiddet, Töre ve Gelenek, Aile İçi Şiddet

Abstract: Within the context of gender, there are two variables. One of them is woman and the other is man. If one of these variables do not exist, it will not be possible to talk about the existence of the World. People differ from the other species by using their mind and their need of opposite gender to breed. As a rarely found feature in other species, people need to belong a social group. In other words, human being has desire to live with others and actually, he/she has to do that. While living together some people have closer bonds and some have kinship. These people are our spouses, mothers and siblings who we are in need of and make our lives easy. They are our precious existences. They help the formation of mores, manners and traditions, but even if they know that these manners are wiping out women, they can not prevent performing social and household duties. Because women are a nice daughter, wife, and friend. They are our domestic partners that supports us from the beginning until the end. Woman is the core of the society, but unfortunately, around the World and in Turkey women are made victim of mores, manners and traditions. People who do these or cause it in way way or another hide behind the illiteracy and impoverishment. Violence to woman crimes and honour crime are increasing day by day. Actually, those who implement violence doing it to themselves as well. It should be known that happy woman can raise happy children. Happy wife generates happy husband, happy family and happy society. Therefore, happy woman means happy generation and hopeful society. Violence to woman is violation of human rights, it is an important problem that occurs unequal power relations between woman and man. Especially, globally and in our country this problem is trying to be solved by political authorities and non-governmental organizations. In this study, the aim is to determine the sources of violence to women, to reveal the dimension of violence to women in Turkey and to offer solutions. In this content, a serious literature review is conducted, and the results are evaluated and presented. Possible solution suggestions are announced. The factors that are causing violence to woman, domestic violence and Turkey’s situation, more, manner and tradition murders are evaluated and solutions are offered.

Key Words: Violence to Woman, Mores and Manners, Domestic Violence

Doi: 10.17360/UHPPD.2016516564

- (1) **Sorumlu Yazar:** Ebru CENGİZ, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, İstanbul / Türkiye ebru_cengiz@hotmail.com **Geliş Tarihi / Received:** 14.12.2015 **Kabul Tarihi/ Accepted:** 05.03.2016 **Makalenin Türü:** Type of article (Araştırma – İnceleme / Research - Examination) **Çıkar Çatışması / Conflict of Interest:** Yok / None “Etik Kurul Raporu Yok – None of Ethics Committee”

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016
INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

1-GİRİŞ

“Kadına yönelik şiddet”, “Aile içi şiddet” “Namus cinayeti” veya “töre cinayeti” olarak adlandırılan şiddet tanıları, toplumda kendilerine biçilmiş rollerin veya kişiye, topluma, yöreye ve zamana göre değişen ahlâki normların dışına çıktığı varsayılan, kız çocuklarına ve kadınlara yöneltilmiş olan en zalim şiddet türüdür.

Töre cinayetleri, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi, Çocuk Hakları Sözleşmesi hükümlerine de aykırı bir uygulamadır. Dünyada her yıl sayısız kadın, töre cinayetlerine kurban gitmektedir. Töre cinayetlerinin bir kısmına intihar veya kaza süsü verilmesi veya çeşitli şekillerde örtbas edilmesi, töre cinayetlerinin sayısının sağlıklı bir biçimde belirlenmesini güçleştirmektedir. Türkiye de, maalesef çeşitli nedenlerle kadına karşı şiddetin ve töre cinayetlerinin yaygın biçimde işlendiği ülkeler arasında yer almaktadır.

Bu durum, ülkemizin uluslararası platformlarda eleştirilmesine, gelişme düzeyi kendisinin çok altındaki ülkelerle aynı düzeyde görülmesine ve uyarılarak, töre cinayetlerini ortadan kaldırmak için önlem almaya davet edilmesine yol açmaktadır.

Ülkemizin bazı yörelerinde namus (töre) cinayetleri tüyler ürperten bir sıklıkta tekrarlanmaktadır. Söz konusu yörelerin insanları, bu geleneği göç

ettikleri yerlere de taşımaktadırlar. Bu nedenle töre cinayetleri yurdumuzun çeşitli illerinde ya da Avrupa kentlerinde de ortaya çıkabilmektedir. Gün geçmemektedir ki bir kızımızın cinayete kurban gittiği, ya da intihar ettiği haberi gelmesin. “İntihar” sözcüğü ile namus cinayeti ilk anda bağlantısız gibi görünse de aslında çok yakın bir ilişki vardır. Söz konusu yörede bazen öldürülmek yerine kendini öldürmeye zorlama da yaygın karşılaşılan bir durumdur. Bazen de, kız, başına gelecekleri bildiği için kendiliğinden intiharı seçmektedir. Bu da çevrenin ve koşulların bir zorlaması olarak ortaya çıktığından “namus cinayetlerinin” bir uzantısıdır.

Çağ dışı bir düşünce tarzının sonucu olarak pek çok kadının canına mal olan bu cinayetler ülkemizin bir ayıbı olup Avrupa Birliği ileleme raporlarına da konu olmuştur. “Kadın, ahlâk ve namus” konusunda, insan öldürmeyi hoş gören bakışın nasıl değiştirilebileceği, 21. yüzyılda neden hala bu çağ dışı uygulamaya son verilemediği ve bu sorunun çözümü için neler yapılması gerektiği konusunun incelenmesi amacıyla, ülkemizde nedenleri töre ve örfilere dayandırılan kadına karşı şiddet olaylarının temelinde yatan sebepleri çözümlenebilmek ve önleyici tedbirler hususunda bir takım öneriler sunmak için bir takım çalışmalarda bulunduk.

Amaç:Bu araştırmanın amacı, töre ve geleneklerin kadına yönelik şiddeti beslediğini ortaya koyarak

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016

INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

bunun önüne geçilebilmesi için yapılması gerekenleri değerlendirmektedir.

Kapsam:Araştırma kapsamında çeşitli yazarların töre, gelenek ve kadına şiddet konularındaki fikirlerine, çeşitli istatistiklere, Dünya Sağlık Örgütü verilerine değinilmiştir. Araştırma töre, gelenek ve kadına yönelik şiddet kapsamında ele alınmıştır.

Yöntem:Araştırma yöntemi olarak nitel analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu amaçla yazılan makale, kitap, tezler, gazetelerde yayımlanan araştırmalar ve Dünya Sağlık Örgütü verileri kullanılmıştır.

Araştırma Problemi:Araştırmanın problemi “töre ve geleneklerin kadınlara yönelik şiddeti tetiklemekte midir?” şeklindedir.

Araştırmanın Kısıtları:Araştırma literatür incelemeleri ile kadına şiddetin tetikleyicisi olarak töre ve geleneklerle sınırlıdır.

2- LİTERATÜR TARAMA

2.1. Kadın “Var Olmanın” Nedeni

Kadın tarihin derinliklerinden bu yana insanlık âlemi için, toplum için oldukça önemli bir yere sahiptir. Bilindiği üzere ilk yaratılan kadın Hz. Havva’dır. O günden bu güne kadınların statülerinde toplumların kültürlerine, yaşam tarzlarına, örf adet ve geleneklerine göre pek çok değişiklikler olmuştur. Her kültürde kadına bakış açısı değişmekle birlikte, aynı kültürün içerisinde

farklı gelenek görenek ve örf-adetlere göre ve hatta yöreden yöre bile farklılıklar oluşmaktadır. Dünyada ve Ülkemizde geçmiş zamanlardan günümüze kadınların rolleri, statüleri ve yaşam tarzları, yaşam kaliteleri farklılıklar göstermiştir; ancak aynı zaman diliminde yaşayan kadınların bile yetiştikleri, buldukları bölgelere göre statüleri, yaşam kaliteleri, toplumda üstlenilen veya üstlendirildikleri rolleri açısından büyük farklılıklar gösterdikleri bilinmektedir. Örneğin bir Ege bölgesiyle Güney Doğu Anadolu bölgesinin kadınları aynı ülkede ve aynı zamanda yaşamaktadırlar. Ama hayata katılımları ve haklarını kullanmaları birbirleriyle mukayese edilemez. Medeniyetler tekâmül ettikçe kadının konumu ve itibarı da artar.

Medeni olarak nitelenen Avrupa ve Amerika’da kadın hakları zaman içerisinde gelişmiştir. Yine de, kazanılan bu haklar kadınlar tarafından yeterince kullanılıp kullanılmadığı halen tartışma konusudur. Haklarının farkında olup bunu yeterli bir şekilde kullanan kadınlar, topluma da gereken katılımları gerçekleştirmektedirler. Kadınların tam olarak sosyal hayata katılmaları, toplumun gelişmesi için elzemdir.

Kadınlar uzun çağlardan beri evlenmeden önce babalarının, erkek kardeşlerinin, evlendikten sonra ise kocalarının egemenliği altına girmişlerdir. Bu da zaten fiziksel olarak güçsüz olan kadını sosyal anlamda da zayıf bırakmaktadır. Çoğu zaman babası, erkek kardeşi daha sonra da kocası

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016
INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

sahibi gibi davranarak kadını kişiliksizleştirmiştir. Erkek, kadını dışarıya karşı korumakla yükümlü tutulmuş ama bununla birlikte onun hakkında karar alma yetkisiyle donatılmıştır. Dışarıya karşı gösterilen bu gereksiz veya abartılı korumacılık aile içinde maalesef başka bir şekilde tezahür etmiştir. Dışarıya karşı kadının hâmisini görevini üstlenen erkek, aile içinde kadın üzerinde her hakka sahip olduğu kanısına kapılmıştır. Onun kişiliğini ve bireyselliğini göz ardı etmiş, “gerekirse” ona karşı kaba kuvvet kullanmakta beis görmemiştir. Bu arada şiddetin olağanlığı kadına da öğretilmiştir. “Kol kırılır, yen içinde kalır”, “Kan kusup kızılık şerbeti içtim diyeceksin” gibi özdeyişlerle de kadının aile içinde yaşadığı şiddet, “özel yaşamın mahremiyeti” adı altında sunulmuş ve böylece dış müdahalelere kapalı hale getirilmiştir. Kadının şiddete uğraması “olabilir veya mümkündür” gibi algılanmış ve bu durum yaygınlaşmıştır.

“Kadının evlilik yaşamında uğradığı ilk şiddet uygulamasına “hayır” diyememesi, aile içinde şiddetin devam etmesine zemin hazırlamaktadır. İlk şiddet olayının kadın tarafından başlanması, erkeği yüreklendirmekte ve zaman içinde şiddetin aile içinde bir iletişim biçimine dönüşmesine neden olmaktadır.

2.1.1. Töre ve Namus

Töre: Bir Toplumca benimsenmiş veya yerleşmiş davranış biçimlerinin, sosyal alışkanlıkların, ku-

ralların, uygulamaların, gelenek ve göreneklerin, başka bir deyişle yazıya aktarılmamış toplumsal davranış kuralları “töre” olarak adlandırılır.

Namus: Bir kimseyi saygınlığına zarar gelecek biçimde davranmaktan alıkoyan ahlak ilkeleri bütünü; bu ilkelere gösterilen bağlılık, dürüstlük, doğruluk, diğer bir deyişle bir kimsenin, bir topluluğun onuru ve hassasiyetine namus denir.

Namus cinayeti veya töre cinayeti olarak adlandırılan cinayetler, toplumda kendilerine biçilmiş rollerin veya kişiye, topluma, yöreye ve zamana göre değişen ahlaki normların dışına çıktığı varsayılan kız çocuklarına ve kadınlara yöneltilmiş olan en zalim şiddet türüdür.

Dünyada her yıl sayısız kadın, töre cinayetlerine kurban gitmektedir. Töre cinayetlerinin bir kısmına intihar veya kaza süsü verilmesi veya çeşitli şekillerde örtbas edilmesi, töre cinayetlerinin sayısının sağlıklı bir biçimde belirlenmesini güçleştirmektedir.

Türkiye de, töre cinayetlerinin yaygın biçimde işlendiği ülkeler arasında yer almaktadır. “Namus görünmez bir cevherdir; çok kere ona sahip olmayanlar sahipmiş gibi görünürler.” SHAKESPEARE

2.1.2. Örf ve Adet

Genel anlamıyla Örf, kanun olmadığı halde, belirli bir toplumun bireyleri arasında ortak, halk tarafından alışkanlık olarak uygulanan, bulunulan

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016
INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

yer ve durumun şartlarına göre teşekkül eden, akla uygun ve dince iyi kabul edilen davranış kalıp ve kurallardır. Bir başka deyişle örf, toplumdaki bireyler için hayatî önemi olan belirli durumlarda en uygun davranışı belirleyen kurallardır. Adam öldürmemek, ırza tecavüz etmemek gibi. Örflere aykırı hareket edenler şiddetle cezalandırılırlar. Bunlar çoğu defa bir toplumun kanunlarına kaynaklık ettiklerinden, sözü edilen cezalar kanun yoluyla verilir, İslam hukukunda da örf, hakkında kesin hüküm bulunmayan konularda vazgeçilmez bir hukuk kaynağıdır.

Adet ise, bir toplumda öteden beri uygulana gelmiş yazısız, gelenekle nesilden nesile geçen, halk arasında tatbik edilen, iyilik ve kötülük değer hükümlerine göre yapılması ve yapılmaması gereken hareketleri belirten kurallardır. Resmi toplantılarda koyu renkli takım elbise giymek, sabahları kahvaltı yapmak, yemekte bıçağı sağ elle tutmak gibi.

2.1.3. Şiddet

Şiddetin nasıl değerlendirildiği şiddete maruz kalana, şiddeti uygulayana ve içinde bulunulan topluma göre değişmektedir. Şiddetin nasıl tanımlandığı, şiddet olgusunun çağlar boyu aktarımında ve şiddetle mücadelede oldukça büyük önem taşımaktadır. Genel olarak; kişiler arası saldırganlık diğer kişiye zarar vermeye yönelik her türlü davranışı içerir. Bu tanım zararın ve amacın öğelerini içermektedir. Saldırganlığın amacı zarar

vermek olmalıdır. Sonucun iyi ya da kötü olması önemli değildir önemli olan zarar verme amacı taşımasıdır. Saldırganlıkta önemli olan saldırıya uğrayanın nasıl algıladığı değil, saldırganın böyle bir amaç içinde olmasıdır (Felson, 1999).

Şiddet çok geniş kapsamlı ve karmaşık bir fenomendir. Şiddeti tanımlamanın birçok yolu bulunmakla birlikte, şiddetin kim tarafından ve hangi amaç için tanımlandığı önemlidir. Şiddetin tanımı; şiddete maruz kalmış bireylerin davranışlarından, bu olaya toplumun bakış açısına kadar birçok değişkeni içerisinde bulundurmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'nün yapmış olduğu tanıma göre şiddet, bireyin kendisine, diğer bir bireye, bir gruba veya bir topluma uygulamış olduğu bilinçli, tehdit edici, fiziksel güç veya eylemlerde bulunulması sonucunda yaralanma, ölüm, psikolojik zarar, gelişimsel bozukluk veya yoksunluk gibi durumlara yol açan istençli davranıştır (World Health Organization, 2002).

Her toplum şiddeti kendine özgü bir yolla biçimlendirir. İngilizcede şiddet (violence) kelimesinin asıl anlamı fiziksel saldırganlıktır; yasa dışı bir haksızlıktır. Fransızcada ise bu anlamın dışında, birine rıza göstermesini sağlamak için baskı uygulama fikrini ifade eder. Yani dolaylı ve ahlaki şiddetten söz edilmektedir (Copet-Rougier, 1989).

Ergil (2001), şiddetin yapısında üstünlük kurma ve sürdürme olduğunu söylemektedir. Şiddet, gücün ve kuvvetin hukuka aykırı olarak kullanılması

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016
INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

demektir. Şiddete başvuran kişide toplumsal normlara ve hukuk kurallarına saldırı niyeti vardır (Dönmezer, 1996).

Şiddet, kişiye zarar vermek, hakaret etmek, onurunu kırmak, sükûnet ve huzura son vermek; bir başkasının hakkını çiğnemek, hırpalamak, incitmek, canını acıtmak için zor kullanmak; yıkıcı davranışlarda bulunmak, aşırı derecede öfke ifade etmek şeklinde ifade bulan bir davranıştır (Ardalı, 1996).

Gizli ya da açık saldırılarda bulunma, güç/üstünlük taslama, iğneleyici/iddiacı davranışlarda bulunma gibi egemenlik sağlamaya yönelik çeşitli saldırganlıklar da dahil olmak üzere, her türlü fiziksel, cinsel ve psikolojik zarar verme ve acı çektirme şiddet olarak tanımlanmaktadır (DPT, 1994).

3- KADINA YÖNELİK ŞİDDET

İster kamusal, ister özel alanda olsun kadına yönelik her türlü baskı yöntemi şiddettir. Kadınlara yönelik ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi'ne göre kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, “bir kadın sırf kadın olduğu için yöneltilen ya da oransız bir şekilde kadınları etkileyen” şiddettir¹.

Şiddet ve Kadın Çalışma Grubu'nun raporunda (DPT, 1994), kadına yönelik şiddet ikiye ayrılmıştır:

a-Özel alanda (ailede, özellikle eşler arasında): Kadın duygusal/psikolojik, fiziksel, ekonomik, sözel ve cinsel şiddete maruz kalmaktadır.

b-Toplumsal alanda ise kadına yönelik şiddet mağdurun belli olup olmamasına göre iki gruba ayrılır. Birinci gruba okulda, işte, sokakta, sosyal yaşamın her noktasında ve savaşta yaşananlar girmekte; ikinci gruba ise mağdurun kim olduğu belli olmayan ancak kadının zarar görmesine neden olan ortamın devamını sağlayan medyatik şiddet girmektedir. Kadının isteği olmadan onun bedenine ve cinselliğine yönelik her türlü davranış şiddet olarak görülmelidir. Pornografik dille, sözlü sarkıntılık, elle sarkıntılık, anlamlı sözlerle yapılan şakalar, bakışlar, dostça görünümü altında rahatsız eden konuşma ve dokunmalar, dokunma konusunda fırsatçı tutumlar, ısrarlı teklifler, cinsel küfürler, tecavüz, vurmak, yaralamak, yakmak, korkutmak, malına zarar vermek örnek olarak verilebilir.

3.1. Kadının Şiddet Ortamında Kalmasına Neden Olan Faktörler

Bir sefer şiddete maruz kalan kadının tekrar şiddet görme olasılığı yüksektir. Evlilik içi fiziksel şiddet ve dayak, tekrarlanma eğilimi olan bir davranış biçimidir. Kadın bir kere dayak yese ve bunun tekrarlanacağı gerçeğini bilse bile hayatında herhangi bir değişikliğe gitmeyebilir. Çeşitli ve karmaşık faktörler kadının bu kısır döngüden sıyrılmasına engel olabilir. Uzmanların etkili bir

1 (www.bmkadinhaklari.org/ 15.05.2015)

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016

INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

yardımda bulunabilmeleri için, kadınları şiddet ortamında kalmaya iten faktörlerin tespit edilip tanımlamaya çalışmak ve bunun üzerinden strateji geliştirmeleri gerekmektedir. Şiddete maruz kalan kadının bu koşullar içinde kalmasını sağlayan faktörleri sıraladığımızda:

3.1.1. Sosyal Değerler

Sosyal değerler kadının kısır döngü içerisinde kalmasında oldukça etkilidir. Özellikle geleneksel toplumlarda ve kapalı çevrelerde kadının kabuğunu kırıp çıkması zordur. Kadın ne kadar geleneksel rolünü üstlenirse o kadar ‘muteberdir’. Kalıplar içerisinde sıkışmak istemeyen kadınlar yadırganır, hatta duruma ve ortama göre de iyi gözle bakılmazlar. Toplum kaynaklarının yeterliliği ve tepkilerin olumluluğu kadının bu ortamdan daha az yara alarak kurtulmasına yardımcı olabilir.

Son olarak Psikolojik durum kadının kendi kendine yardımı açısından oldukça önemlidir. Sonuçta şiddetten kurtulmanın en önemli ivmesi ‘kurbana’ aittir. Kadının psikolojik deneyimi ya onun bu ortamdan kurtulmasına ya da olayların devamına sebeptir.

3.1.2. Toplumsal Değerler Sistemi

İnsanlar rollerini sosyalleşme sürecinde öğrenir. Bu arada evlilik ve boşanmayla ilgili değer yargıları da bu süreç içerisinde öğrenilir. *Şiddet uygulayanın aile içi şiddete yatkınlığı, kadın ve çocuklara karşı tutumları da yetiştiği ortamlarda*

edindiği bu değer yargılarından kaynaklanmaktadır. Özgürlüğünü kısıtlayan veya hak aramasını ayıplayan geleneksel tutumlar nedeniyle şiddete maruz kalan kadın çoğu kez bunu içine atmakta ve sesini çıkarmamaktadır. Yaşam kalitesini ve uzunluğunu etkileyen bu değerler sisteminin özelliklerini şöylece görebiliriz;

a. Gelenek ve Örf – Adetlere Dayalı Kadınlık Rolü

Farklı kıtalarda ve ülkelerde değişiklik göstermekle birlikte tüm dünya kadınlarından beklenenler hemen hemen aynıdır. Kız çocuğu küçüklüğünden beri erkeklerden tamamen farklı yetiştirilir. “ Sen kızsın” “sen böyle yapmalısın” “ bu bir kıza yakışmaz” vs. Kadın hayatın tüm zorluklarına karşı ayakta durabilmeli, gerekirse bunun için kendinden ödün vermeli ve her şeyi sorgulamamalıdır.

Evlenmeden önce babasının denetimi ve gözetimi altındadır. Evlendikten sonra ise eşinin. Medeni durumuyla birlikte sadece “gözetmeni” değişmiştir. Yeni yasa sayesinde artık isteyen kadınlar babalarının soy ismini kullanmaya devam edebilirler, tabii yine de bir erkeğin soy ismidir bu. Kız çocukları küçüklüklerinden itibaren “iyi bir anne” “ iyi bir eş” “iyi bir gelin” olmak için yetiştirilir ve motive edilir. Her ne kadar eğitilmiş ve aydın aileler kızları için daha fazlasını (meslek sahibi olmasını, kariyer sahibi olmasını vs...)

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016
INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

düşünceler ve isteseler de toplum yine onları iyi bir eş olarak görmek ister.

Evlenmeden önce kadınlar ailelerinin daha doğrusu babalarının sözünden çıkamazlar ve kendisiyle ilgili kararlarda büyüklerin dediği olur. Çoğu evlilikte de bu kural değişmez, bu sefer ki erkek esidir. Bu tip otoriter erkeklerin bulunduğu ortamlar da şiddet olasılığı daha yüksektir. Çünkü kendisine herhangi bir muhalefet geldiğinde otoritesini korumak için gerekirse şiddete başvuracaktır. Demokratik ailelerde ise zaten kadına saygı olduğu için ve eşit görüldüğü için karar mekanizmasında yer alan kadının şiddet görme olasılığı zayıftır. Tabii eğitilmiş erkeklerin de eslerinin itirazlarını tolere edemedikleri ve şiddet uyguladıkları bir sürü olay vardır. Hatta eğitilmiş kadınların daha çok şiddete maruz kaldığı son zamanlarda yapılan çalışmalarda ortaya çıkmıştır. Buradaki erkeklerin tüm tahsillerine rağmen hala klasik erkek yapısından sıyrılamadıkları ve esinin isteklerine geleneksel cevaplar verdikleri, bazen de şiddete başvurdukları gözlenmiştir. Toplumda kadınlarla ilgili beklentiler deyimleşmiştir:

“Gülü seven dikenine katlanır.”

“Kadının birinci vazifesi analıktır.”

“Sen kadınsın, alttan al. Esini idare et. Bir takım problemleri vardır.”

“Çocukların başkasına mı baba desin” gibi daha nice ‘veciz’ sözler kadının mevcut durumdan kur-

tulmasına engel olmaktadır. Hatta bu fedakârlığı göstermesini dikte etmektedir.

Bu düşüncelerle yetiştirilen kadın kendi sahsını ön plana çıkardığında bencil olmakla itham edilir. Yok, eğer her şeye rağmen dişini sıkarsa, esine ve yaptıklarına katlanırsa, onun “anaç” veya “mazoşist” olarak algılanmasına sebep olacaktır. Bu da kadının yine bir çatışma içinde kalmasına sebep olacaktır.

b. Evin ve Evliliğin Mahremiyeti

Hemen hemen her toplumda ailenin iç işlerinin dışa kapalı olması gerektiği, bu özel alana dışarıdan müdahalenin yanlış olduğu kanısı hâkimdir. İnsanlar şiddet olayına vakıf oldukları halde, -bu komsudan gelen sesler veya göz önünde gelişen nahoş olaylar olabilir-, üç maymunu oynamayı tercih ederler: görmedim, duymadım, söyleyemem. Bu konuyla ilgili çalışan meslek elemanları bile olay bizzat kendilerine intikal etmediği sürece şiddet gören kadınları görmezden gelirler ve kendi baslarına mücadele etmeye terk ederler.

c. Anne ve Babanın Beraber Olduğu Aileler Tercih Edilir

Ebeveynlerin birlikte yasadışı aile tasvip edilen, tavsiye edilen aile örneğidir. Ancak her iki tarafında ruhsal olarak sağlıklı, birbiriyle uyumlu, karşılıklı saygı ve sevgi dolu olmaları halinde anne-babalı aile modeli gerektiği gibi işler ve sağlıklı ve mutlu çocuklar yetiştirir. Uyumsuz

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016

INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

ve karışık bir düzende anne ile babanın birlikte olmasını sağlamaya çalışmak çocuğa ve kadına eziyetten başka bir şey değildir. Anne-babalı aile ortamından faydalanacağız derken kronik bir şiddet ortamında kadının ve çocuğun hem ruhsal sağlıkları hem can güvenliği tehlikeye girebilir.

d. Kadının Kendini Suçlaması

Şiddet vakalarında önemli bir olgu da kadının kendini suçlayarak şiddete kendisinin sebep olduğunu düşünmesidir. Bu hem esi tarafından hem çevresi tarafından islenir. Hiçbir insan melek değildir ve kadınlarda eslerini tahrik edebilir, kızdırabilir. Ancak burada altın kuralı hatırlamak ta fayda vardır: hiçbir insan dayağı hak etmez.

Artık günümüzde terbiye amacıyla çocukları dövmenin ne kadar yanlış olduğu tartışılırken, şiddetin büyük bir insana yöneltme sorunu tamamen ortadan kalkmış olmalıdır. “Dayağı hak etmek için ne yaptın”, “Kocan iyi bir insana benziyor, sen kaşınmışsındır”, “Uslu dursaydın bunlar basına gelmezdi” gibi söylemler kadının Suçluluk duymasına neden olur. Hatta bu o kadar ileri gidebilir ki kocasını mazur görür: “Adamın üstüne çok gittim”, “Kocamı çileden çıkardım, adam ne yapsın kendini tutamadı” gibi. Bu tür düşünceler kadının öz saygısının zarar görmesine ve benlik imajının da olumsuz yönde etkilenmesine neden olmaktadır. Kadın artık kocasının şiddete başvurmasıyla ilgili kendinden de şüphe etmeye başlamakta ve böylece kendisine yardım eden

meslek elemanını çaresiz duruma düşürmekte, öfkelenmesine neden olmaktadır.

3.1.4. Kadına Karşı Şiddette Kültürel Yapının Etkisi

Aile içi şiddeti üreten dinamikler, yalnızca aile içindeki ilişkilerden değil, toplumsal yapı içerisinde kadını ayrımcılığa uğratan ve onu erkeğe bağımlı kılan mekanizmalardan kaynaklanmaktadır. Erkeğin yasalardan ve toplumun ataerkil yapısından kaynaklanan kadına göre üstün konumu şiddeti besleyen diğer faktördür. (Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2006).

Aile içi şiddetle ilgili yapılmış araştırmalar şu ortak görüşlerde birleşirler: Aile içi şiddetin nedeni bireysel değil toplumsaldır; şiddet ailenin yapısı ve işlevlerinden, aynı zamanda aileyi içinde barındıran toplum yapısından kaynaklanır. Özel alanda ortaya çıkan şiddet, erkek egemenliğinin meşrulaştırılmasından, erkeğin daha değerli görülmesinden ve kamusal alandaki ataerkil, siyasi ve ekonomik kurumların egemenliğinden bağımsız düşünülemez (Ecevit, 1993).

Cinsel rollerimizde kadın ve erkek olarak davranışlarımızı koşullandıran, nasıl düşüneceğimiz ve tavır takınacağımız konusunda belirleyici olan çoğu zaman içinde yaşadığımız kültürdür. Pek çok sorunun kişiden kaynaklanan sorunlar değil de, içinde bulunulan toplumun beklentilerinden

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016
INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

ve koşullamalarından kaynaklandığı söylenebilir. (Navaro, 2000a).

Kültürümüz istemeyi, açıkça talepte bulunmayı, istedikleri gerçekleşmediğinde öfke ve kızgınlıklarını göstermeyi daha çok erkekler mahsus bir davranış olarak kabul etmiştir. Eve geldiğinde sofrası hazır olmayan, ev hizmetleri beklediği ve alıştığı gibi yapılmayan erkek, anında kızıp bağırma hakkını kültürel olarak öğrenmiştir. Böyle bir kültürel yapı içinde yetişen erkeklerin özgüvenleri tam olarak gelişemez. İsteklerinin anında beklentilmeden gerçekleştirilmesini bekleyen erkek bunu doğal hakkı olarak görür ve bunu elde edemediğinde, kendini küçük düşürülmüş, reddedilmiş, adeta gücü ve saygınlığı, “erkekliği” elinden alınmış gibi hisseder. Bu da kontrol dışı öfke patlamalarına ve saldırganlığa yol açabilir (Navaro, 2000b).

Feministler erkeklerin doğuştan saldırgan ve egemen olmadıklarına inanmaktadırlar. Aslında kadınlar kadar erkekler de yetiştirilme tarzları ve toplumsal şartlandırılmalarının kurbanıdır ve toplumun onlar için belirlediği rollerin ve imajların kapanına kısırlanmış durumdadır (Bhasin ve Khan, 2003).

Kandiyoti (1979), cinsiyet özelliklerinin tanımlamaları, kişilerin bilinçli ya da bilinçsiz olarak kendilerini belirli beklentilere cevap verecek şekilde ayarlamalarına yol açtığını ve belirli bir baskı yarattığını söylemektedir. Kandiyoti, kuşak-

lar arası karşılaştırmalı araştırmasında, annelerin %32.9’u “başarılı kadını” sadece iyi bir eş ve iyi bir anne olarak tanımlamışlardır. Kadınlarda başarı gerek kendileri gerekse başkaları tarafından şansa atfedilirken, aynı başarı düzeyi erkeklerde yetenekle açıklanmaktadır. Annelerin kızlarından en çok ayrıldıkları konu evlilik öncesi cinsel ilişkiler, özellikle evlilik öncesi evlenene kadar bakire kalma şartıdır. Annelerin %84.0’ı evlilik öncesi bakireliği şart koşarken, bu oran kızlarda %38.0’a düşmektedir.

3.1.5. Kadına Yönelik Şiddetin Nedenleri

Genel olarak şiddet, nasıl ortaya çıktığı konusunda tam fikir birliği olmayan bilim tarihi boyunca farklı görüşlerin ağırlık kazandığı oldukça karmaşık nedenlerle ortaya çıkan bir olgudur. Doğasının karmaşıklığı nedeni ile konu ile ilgili bilim dalları birbirinden farklı açıklamalarla konuyu izah etmeye çalışmaktadırlar. Bu konuya en son dahil olan bilim dalı sağlıktır. Sağlık disiplini şiddeti ancak 1980’li yıllarda sonuçları itibari ile bir sağlık sorunu olarak görmeye başlamıştır. Şiddet, fiziksel, ruhsal ve sosyal sağlığı bozarak sağlığın bütün boyutlarını olumsuz etkilemektedir. Sorunun yaygınlığı şiddetin bir halk sağlığı problemi olarak görülmesini sağlamıştır. Konuya en son dâhil olan sağlık bilimi dışında şiddet konusu başta psikoloji olmak üzere sosyoloji, antropoloji, siyaset bilimi, kriminoloji ve tarih bilim dallarının ilgi alanına girmektedir. Bütün bu disiplinler şiddetin

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016

INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

nedenlerini kendi bilimlerinin kuruluş mantığı çerçevesinde açıklamaktadırlar. Ancak temelde şiddetin nedenleri şu şekilde sıralanabilmektedir.

- ✓ Üzerinde konuşulan şiddet, canlılarda türün devamını sağlamak ve hayatta kalabilmek için ortaya çıkan saldırganlıktan farklıdır.
- ✓ Doğada kendi türüne ve doğaya karşı rasyonel bir nedeni olmasızın yıkıcı şiddet uygulayan tek canlı insandır.
- ✓ Şiddetin uygulayıcılarının genellikle erkek olması şiddet içerikli davranışların insanda güdüsel olarak ortaya çıkmadığını göstermektedir.
- ✓ Şiddet her zaman kişiden kişiye doğrudan uygulanmaz, bu nedenle sadece insan fizyolojisi ya da psikolojisi ile de açıklanamaz.
- ✓ Genellikle şiddetin egemenlik ilişkilerini sürdürülmesi amacı ile kullanılan bir yöntem olduğu düşünülmektedir. Şiddet, güçlüden güçsüze doğru sahip olunan güç ya da kudretin egemenlik kurma amacıyla kullanılması amacıyla kullanılması olarak ifade edilebilmektedir.
- ✓ Bugüne kadar yapılmış olan araştırmalardan elde edilen bulgulara göre bireysel ve toplumsal nedenler şiddeti ortaya çıkarmaktadır.
- ✓ Şiddet çok değişik tiplerde ortaya çıkmaktadır ve şiddet tiplerinin kendi içerisinde ciddiyeti değişiklik göstermektedir.

✓ Şiddetin tiplerini ortaya çıkış sıklığı tarihsel süreç içerisinde varolan konjonktüre bağlı olarak değişim göstermektedir.

✓ Şiddetin farklı tipleri olsa da çözüm için bütün şiddet tiplerini bütün olarak bir arada düşünülmesi gerekmektedir.

Şiddet sorununun çözülebilmesi için bütün şiddet tiplerine yönelik önleyici yaklaşıma ihtiyaç vardır. Çünkü genelde bir şiddet tipinin görüldüğü ortamda diğerlerinin de yaşanma olasılığı daha yüksektir. Bu nedenle var olan bütün şiddet tiplerinin bilinmesi gerekmektedir.

Kadınlar her türlü şiddet ile karşılaşmaktadırlar. Kadın intiharları, intihara zorlama, kız çocuklarına yönelik çeşitli biçimlerde ortaya çıkan şiddet, kadınların sokakta yaşadıkları cinsel taciz, kapkaç şeklinde yaşanan şiddet, kadına yönelik politikalar aracılığı ile oluşan şiddet, kadınların çalıştırılmaması, iş yaşamında düşük ücretle zor koşullarda çalıştırılması gibi çeşitli şekillerde şiddet görmektedirler. Bu nedenle kadına yönelik şiddetin bireysel, sosyal ve kültürel nedenlere ve koşullara bağlı olarak ortaya çıktığı düşünülmektedir.

a. Bireysel Nedenler

Kadınlar genelinde eşleri, babaları ve erkek kardeşleri gibi tanıdıkları kişilerden şiddet görmektedirler. Özellikle aile içinde kadına yönelik şiddete bakıldığında şiddet uygulayan erkeklerin ortak özelliği genç ve düşük gelirli olmalarıdır.

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016
INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

Bazı çalışmalara göre ise bir erkeğin, çocuklukta ve ergenlikte yoksulluk çekmesi, düşük okul başarısına sahip olması ve ergenlikte saldırganlık içeren suça karışmış olması yirmili yaşlara geldi-

ğinde eşine fiziksel şiddet uygulaması açısından önemli bulunmuştur. Aşağıdaki tabloda bir erkeğin birlikte olduğu kadını istismar etmesi ile ilişkili bulunmuş faktörler sıralanmıştır.

Tablo 1. Erkeğin Birlikte Olduğu Kadına Şiddet Uygulanmasına İlişkin Faktörler

Bireysel faktörler	İlişkinin biçimi ile ilgili faktörler	Toplumsal faktörler	Kültürel faktörler
Genç yaş	Evlilikte çatışma	Aile içi şiddete karşı zayıf toplumsal tepki	Geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri
Aşırı alkol kullanma	Evliliğin oturmamış olması	Yoksulluk	Şiddet ortaya çıkaran ve destekleyen sosyal değerler
Depresyon	Ailede erkeğin rolünün baskın olması	Moral değerlerde yetersizlik	
Kişilik bozuklukları	Ekonomik sıkıntı		
Düşük okul başarısı	Ailenin işlevselliğinin yetersiz olması		
Düşük gelir düzeyi			
Çocuklukta şiddete maruz kalmak ya da şiddete şahit olmak			

b. Ailede Şiddet Öyküsünün Etkileri

Bireysel faktörlerden birisi çocuklukta aile içinde şiddetin yaşanmış olmasıdır. Bu faktör erkeğin erişkinlikte birlikte olduğu kadına şiddet uygulaması açısından önemli görülen etkenlerden biridir. Çocukluğunda şiddete maruz kalmış yada annelerine şiddet uyguladığında tanık olmuş kocaya sahip kadınların eşlerinden şiddet görme sıklıklarının şiddete maruz kalmayanlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Eşleri-

ne şiddet uygulayan erkeklerin büyük kısmının büyük çoğunluğunda fiziksel istismara uğramış olma ya da annelerinin dövüldüğüne şahit olma gibi bir özellikleri varken, fiziksel istismara tanık olan bütün çocukların yetişkinlikte kendilerinin de çevrelerindeki kişileri istismar eden bireyler olacaklarını söylemek mümkün değildir.

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016

INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

c. Kişilik Bozukluklarının Etkisi

Yapılan bazı araştırmalar eşlerini istismar eden erkeklerin duygusal açıdan daha bağımlı, güvensiz, benlik saygısı düşük, dürtü kontrolü konusunda yetersiz kişiler olduklarını gösteren bulgulara ulaşmıştır. Eşlerine şiddet uygulayan erkekler, şiddet uygulamayanlara göre daha fazla öfkelenen ve düşmanlık duyguları taşıyan, duygu durumu daha depresif, anti sosyal, saldırgan ve sınırdaki kişilik bozukluğu ölçeklerinden daha yüksek puan alan kişilerdir. Ancak eşlerini istismar eden erkeklerin tümünün bu tür psikopatolojik bozukluklar gösterdiğini söylemek mümkün değildir.

d. Kişiler Arası İlişkinin Biçimi ile İlgili Faktörler

Kişiler arası düzeyde kadına yönelik şiddeti etkileyen en önemli faktörler olarak evlilikte çatışma ya da ilişkide uyumsuzluk ortaya çıkmaktadır. Evlilikte çatışma bütün çalışmalarda oldukça önemli bir etken olarak saptanmıştır.

e. Toplumsal Faktörler

Kadına karşı fiziksel şiddet bütün sosyo-ekonomik gruplarda görülen bir durum olmasına karşılık, yoksul kadınların fiziksel şiddetten daha fazla etkilendiği gösterilmiştir. Yoksulluğun neden şiddet riskini artırdığı konusu tam olarak anlaşılmış değildir. Doğrudan yoksulluğun kendisi mi yoksa yoksulluğa eşlik eden aşırı kalabalık ve umutsuzluğun mu şiddeti ortaya çıkardığı bilinmemektedir. Yoksulluk içinde yaşayan er-

keklerin tükenme duygusu ve ailenin geçimini sağlama konusunda oluşan kültürel beklentiyi karşılamakta yetersiz kalmaları gibi nedenlerle yaşadıkları stresi yaşamlarının her anına genelleylebildikleri görülmektedir. Ayrıca bu durum evlilikte çatışmaların, fikir uyuşmazlıklarının her anına genelleylebildikleri görülmektedir. Ayrıca bu durum evlilikte çatışmaların, fikir uyuşmazlıklarının ortaya çıkmasına neden olmakta yada kadınların şiddet içeren, yetersiz bir ilişkiyi terk etmesini engelleyen bir faktör olarak da çıkabilmektedir.

Toplumun kadına yönelik şiddete bakış açısı da önemli bir diğer faktördür. Kadına yönelik şiddet sıklığının farklı olduğu 16 ülkede yapılan bir çalışmada en düşük sıklıklar kadına yönelik şiddete kesin toplumsal yasakların geliştirilmiş olduğu, şiddet gören kadınlara aile ve sığınma evleri aracılığı ile korunma sağlanan toplumlarda bulunmuştur. Toplumsal yasaklar yasal düzenlemeler ya da çevredeki aile bireyleri ya da komşuların ayıplaması şeklinde ortaya çıkan müdahaleler olabilmektedir.

Kadının eşinden şiddet görmesi, geleneksel toplumsal cinsiyet rolünün dışına çıkması ve iş yaşamına katılması şiddeti tırmandıran bir etken gibi görünmektedir. Kadının statüsünün çok düşük olduğu toplumlarda ise kadına yönelik şiddetin daha az olduğu iddia edilmektedir. Çünkü bu toplumlarda erkeklerin kadınlar üzerindeki otoritesi mutlak ve kadınlar tarafından da kabul edildiği

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016
INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

için erkekler otorite kurmak ve bunu sürdürmek için şiddete başvurmak gereği duymazlar. Diğer yandan kadının statüsünün yüksek olduğu toplumlarda kadınların dayanışma içerisinde davranarak geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini sorgulayıp değiştirebilecek yeterli güce erişebildikleri öne sürülmektedir.

f. Kültürel Faktörler

Bazı araştırmacılara göre kültürel esaslara göre erkeklerin ailede baskın ve esas karar verici konumda oldukları, kadınların çeşitli nedenlerle kolay boşanamadıkları, yetişkinlerin çatışmaları çözmek için şiddete başvurdukları toplumlarda kadınlar eşlerinden daha fazla şiddet görmektedir.

Diğer bir önemli etken de toplumda kadın örgütlenmelerinin varlığıdır. Bu örgütlenmeler kadınlara gerek duydukları sosyal desteği sağlayabildikleri gibi aileleri ve eşleri dışında ekonomik bağımsızlık olanağı yaratabilmektedir.

3.1.6. Kadına Yönelik Şiddet ve Türkiye

Türkiye Cumhuriyetinin kurulmasıyla birlikte Atatürk'ün önderliğinde kadınların toplumsal yaşama katılımını tam sağlamak ve statüsünü yükseltmek amacıyla ülkemizde çok sayıda yasal düzenleme yapılmıştır, Cumhuriyetin temelleri kadın erkek eşitliği üzerine kurulmuştur. Kadınlarımızın siyasal, sosyal, ekonomik ve eğitim haklarını kullanırken erkeklerle eşit bireyler olarak ülkemizin kalkınmasında görev almalarını

sağlayacak yasal alt yapılar hazırlanmıştır. (kılık kıyafet kanunu, Tevhid-i Tedisat Kanunu, Türk Medeni Kanunu, Kadınlara Seçme ve Seçilme Hakkının verilmesi gibi). O dönem için dünyanın birçok ülkesine göre ileri ve çağdaş adımlar sayılan bu düzenlemelerin yanı sıra ülkemiz, büyük bir sosyal sorun olan kadına yönelik şiddeti yasaklayan uluslararası sözleşmeleri imzalayarak, uluslararası kuruluşların bu konudaki kararlarını kabul etmiştir.

Ancak çeşitli çalışmalara ve belgelere rağmen toplumsal yaşamın her alanında kadınlara karşı ayrımcılık halen devam etmektedir. Ayrımcılığa neden olan en temel alanlardan birisi de kuşkusuz kadına yönelik aile içi şiddettir.

Kadına uygulanan şiddet yalnızca birey açısından değil, toplumun bütünü açısından da çok önemli sonuçlar doğurmaktadır. Toplumun yarısını oluşturan kadınların büyük bir bölümünün şiddete uğraması ailenin dolayısıyla da toplumun yapısının bozulmasına neden olmaktadır. Oysa ki; açıkça bilinmelidir ki mutlu kadın mutlu çocuklar yetiştirebilmektedir. Yani mutlu kadın, “mutlu eş”, “mutlu aile” “mutlu toplum” anlamına gelmektedir. Dolayısıyla mutlu kadın mutlu nesiller, mutlu umutlu gelecektir.

Ülkemizde kadına yönelik şiddet konusunda önemli ve olumlu bir adım 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun çıkarılmasıdır. Ailenin korunması hakkında kanun, TCK ve

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016

INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

şiddetin önlenmesine ilişkin diğer hükümlerin uygulamasında doğabilecek aksamaların önlenmesi açısından Anayasa'nın "Ailenin korunması" başlıklı 41. maddenin gözetilerek karakol ve sağlık kuruluşlarında kadına yönelik şiddet olgularının doğru nitelendirilmesi sağlanmalıdır; Devletin şiddete karşı mücadelesi yasal boyutlarla sınırlandırılmaz; çok yönlü ve kapsamlı bir strateji gerektirmektedir. Çözüm, temel nedenlere inilerek bir plan çerçevesinde toplumsal bir dönüşüm projesi oluşturmakta yatmaktadır. Ayrıca plan şiddetin temel nedenlerine yönelen önleyici tedbirlerin yanında şiddete maruz kalanlara gerekli yardımı ve desteği sağlama şeklinde iki temel yaklaşımı içermelidir.

Şiddetin gördüğü toplumsal onay düşünülere, erkeğin onurunun ailenin kadın üyeleri (karısı, kızı, kız kardeşi, baldızı, annesi, kaynanası, yengesini v.b.) üzerine kurduğu kontrol ve şiddet (hatta işlediği cinayet) ile korunmadığı, tam tersine bunları yapmanın bir onursuzluk olarak algılanması sağlayacak bir kültürel dönüşüm amaçlanmalıdır. Aynı şekilde söz konusu dönüşüm mağdur çocuk ve kadının kendi mağduriyetlerinden utanmadan, aileden ve çevreden dışlanma korkuları olmadan, başlarına gelenin kendi suçları ve ayıpları olmadığını bilerek, yaşadıklarını söyleyebilme, faili suçlayabilme, yardım istemeye ve hak aramaya kalkışabileceği bir davranış biçimi olabilmektedir. Ancak maddi dayanaklar olmadan kültürel dönüşümün gerçekleşmesi söz konusu olamaz.

Bu nedenle kadının kendini güçlü hissedebilmesi, özgüven sahibi olabilmesi için gerekli olanakların sağlanması ve toplumsal statüsünün yükseltilmesi gerekmektedir. Önleyici tedbirler çoğunlukla uzun vadede etkisini göstereceğinden şiddeti bugün yaşayan kadın için de yardım mekanizmaları oluşturulmalıdır.

Devletin çeşitli kurumlarında yapılan araştırmaların sonuçlarından da anlaşılıyor ki ülkemizde kadına yönelik şiddet yaygın toplumsal bir sorundur. 2003 yılı Türkiye nüfus ve sağlık araştırması kapsamında kadınların aile içi şiddet biçimlerinden özellikle şiddete ilişkin tutumları ne kadar içselleştirdiklerinin belirlenmesi amacıyla kadınların ekonomik ve cinsel nedenlere dayalı olarak kocasının karısını dövmesinin haklı bulup bulmadıklarına dair sorular sorulmuştur. Araştırmada, 15-49 yaş grubunda bulunan kadınların;%39'u belirtilen nedenlerden en az birinin kocasının kendisini dövmesi için haklı bir neden olarak belirtmiştir.

Şiddeti kabullenme durumu kadının yaşı- eğitim durumu, yetiştiği bölge, yaşadığı yer ve çalışma durumuna göre oldukça büyük farklılıklar göstermektedir. Örneğin, yapılan araştırmalarda 15-19 yaş grubunda bulunan kadınların % 63'ü belirtilen nedenlerden birini haklı bulurken, lise ve üzeri eğitim almış kadınların sadece %8,8'i fiziksel şiddet için belirtilen nedenlerden birini haklı bulmuştur. Ülkenin doğusuna göre daha gelişmiş durumda bulunan batı bölgesinde yaşayan

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016
INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

kadınlardan %32,5'i doğuda yaşayan kadınlardan %49'u uygulanan şiddetin nedenlerinden birini haklı bulmuştur.

Çalışma ve gelire sahip olma da şiddetin içselleştirilmesinde önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. İşli olmayan kadınların % 38'i, gelir getiren bir işte çalışanların yaklaşık % 30'u bir nedeni haklı bulurken, gelir getirmeyen bir işte çalışanların yaklaşık 61'i şiddeti bir nedenle haklı bulmaktadır. Bu araştırmanın sonuçları kadınların eşlerinin kendilerine şiddet uygulaması konusundaki düşüncelerini açığa çıkarmıştır. Ülkemizde de kadınların büyük bir kısmı şiddeti içselleştirmiş olduğu ve normal olarak değerlendirdiğini göstermektedir. Ancak şiddet uygulayan erkeklerin de bu konudaki tutumlarının da görünür hale getirilmesi de gerekmektedir.

Kadına uygulanan şiddette karşı verilen mücadelede karşılaşılan en önemli güçlüklerden biri şiddetin büyük oranda “Aile içi ve mahrem” bir konu olarak algılanmasıdır. Bu anlayış şiddet mağduru kadınların, uğradıkları şiddete karşı yasal/yargısal süreci işletme konusunda girişimde bulunmalarını büyük ölçüde engellemektedir. Kadına karşı şiddetle mücadelede karşılaşılan diğer bir güçlük şiddet mağduru kadınlarla doğrudan temasta bulunan kolluk kuvvetlerinin, yargı mensuplarının ve sağlık personelinin şiddetin kapsamı ve şiddetle mücadele yöntemleri hakkında bilgi ve deneyimlerini sınırlı olmasıdır. Kadına yönelik

şiddetle mücadele konusunda merkezi ve yerel yönetimlere, sivil toplum örgütlerine toplumun içerisinde bulunan her bir bireye büyük görevler düşmektedir.

3.1.7. Kadına Yönelik Şiddetin Sonuçları

Şiddetin her tipi şiddet kurbanı olmak üzere bütün tarafların fiziksel, ruhsal ve sosyal iyi oluş halini olumsuz yönde etkilemektedir. Şiddet ölümle sonuçlanabilir. Ölümle sonuçlanmayan şiddet odularında değişik düzeyde fiziksel yaralanmalar oluşabilir. Bu yaralanmalar sonucunda özürlülük ve engellilik ortaya çıkabilir. Ayrıca şiddet aile sağlığına, toplumsal birlikteliğe, toplumun daha iyi sağlık düzeyine ve sürdürülebilir sosyal kalkınmasına yönelik önemli bir tehdittir. Dünyada en fazla görülen şiddet tipi olarak nitelenen kadına yönelik şiddetin kadın sağlığı ile olan ilişkisi açık olarak ortaya konmuştur.

3.1.7.1. Kadına Karşı Şiddet Konusunda Yapılan Bir İstatistik

Araştırmacı Adil GÜR'ün Milliyet Gazetesi için yaptığı 8 Mart 2012 tarihli “Kadına Yönelik Şiddet” araştırması, 42 il ve 126 ilçede bunlara bağlı 195 mahalle ve köyde, 18 yaş ve üstü kadın nüfusunu temsil eden 3 bin 252 kadınla yüz yüze görüşme metoduyla yapıldı. Saha çalışmasında sadece kadın anketörler kullanıldı.

Araştırmanın sonuçları şöyle:

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016

INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

- Kadınların yüzde 20,5'i çocukken-genç kızken babasından, yüzde 29,7'si annesinden, yüzde 15,6'sı ise erkek kardeşinden dayak yediğini söylüyor. Kadınların yüzde 27,9'u annesinin babasından şiddet gördüğünü ifade ediyor.
- Kadınların yüzde 67,4'ü eşi tarafından sözlü şiddete maruz kaldığını söylüyor. Evli-boşanmış/dul her 100 kadından; 74'ünün eşi kıskanç, 67'sinin eşi kendisine bağırması, 28'i eşi tarafından başkalarının yanında azarlanmış, 21'i eşi tarafından cinsel şiddete maruz kalmış, 18'inin eşi arkadaşlarını görmesini engellemiş, 17'sinin eşi sinirlendiğinde evdeki eşyaları kırıp dökmüş, 14'ü eşi tarafından dayakla tehdit edilmiş, 13'ünün eşi ailesini görmesini engellemiş, 11'i eşi tarafından evden kovulmuş.
- Üniversite mezunu aile reislerinin yüzde 41,2'si sözlü şiddet uygulamazken, bu oran lise mezunlarında yüzde 37,8; ortaokul mezunlarında yüzde 34,8; ilkokul mezunlarında yüzde 27,1 ve diplomasızlarda yüzde 22,5.
- Eğitimin yükselmesiyle eşinin kendisine cinsel şiddet uyguladığını söyleyen kadınların oranı azalıyor. Üniversite mezunu kadınların yüzde 97,4'ü cinsel şiddete maruz kalmadığını belirtirken, bu oran lise mezunlarında yüzde 83,9'a; ortaokul mezunlarında yüzde 80,6'ya; ilkokul mezunlarında yüzde 76,3'e; diplomasızlarda ise yüzde 76'ya geriliyor.

Yaşa Göre Durum

Yaşın yükselmesiyle eşinden sık sık/her zaman şiddet gördüğünü söyleyenlerin oranı genel ortalamanın üzerine çıkıyor. Kadınların yüzde 6,7'si eşinden “sık sık/her zaman”, yüzde 12'si “ara sıra/bazen”, yüzde 12'si “çok seyrek/nadiren” şiddet gördüğünü, yüzde 15,8'si geçmişte şiddet gördüğünü ancak artık olmadığını, yüzde 53,4'ü ise hiç şiddet görmediğini söylüyor. Kadınlarda evlenme yaşı düştükçe eşinden şiddet görenlerin oranı yükseliyor. 18 yaşından küçük evlenmiş kadınların yüzde 60'ı fiziksel şiddet görmüş.

“Eğitme Görev Düşüyor”

Erkeğin eğitiminin yükselmesiyle eşine şiddet uygulama oranı da düşmekte. Diplomasız evli erkeklerin yüzde 56,5'i eşine fiziksel şiddet uygularken, üniversite mezunu erkeklerin yüzde 23,2'si eşine şiddet uyguluyor.

“Bazen Dövebilir”

“Haklı görülebilecek dayak yoktur” diyen kadınların yüzde 89,6'sı, “bazı durumlarda erkekler eşlerini dövebilirler” diyen kadınların yüzde 10,4'ü eşinden şiddet gördüğünü söylüyor.

“Haklı Değiller”

Kadınların yüzde 85'i hiçbir şekilde haklı görülebilecek dayak olmadığını, yüzde 9,8'i ise bazı durumlarda erkeklerin eşlerini dövebilecekleri görüşünde.

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016
INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

“Babam da Onu Dövsün”

“Kadına şiddet uygulayan kişiler için ne yapılmalı?” sorusuna kadınların yüzde 44,4’ü kadının polise gidip kocasından şikayet etmesi gerektiği, yüzde 31,3’ü varsa bir büyüğün kocasını azarlaması/nasihet etmesi gerektiği, yüzde 8,5’i kadının babası ya da erkek kardeşinin onu döven kocaya aynı şekilde şiddet uygulaması gerektiği, yüzde 8,6’sı aile içinde böyle şeylerin olabileceğini, dolayısıyla cezalandırarak bir şey yok olmadığı, yüzde 7,2’si ise şiddet uygulayan kocaya aynı şekilde şiddet uygulanması gerektiği yönünde cevap veriyor².

4. AİLE İÇİ ŞİDDET NEDENLERİ ÇEŞİT ve SONUÇLARI

4. 1. Aile Kavramı

Aile, içinde insan türünün belirli bir biçimde üretildiği, sosyalleşme sürecinin ilk ve etkili bir şekilde gerçekleştiği, cinsel yaşamın düzenlendiği, aile üyeleri arasında içten, sıcak, güven verici ilişkilerin kurulduğu ve ekonomik etkinliklerin de yer aldığı toplumsal bir kurumdur (Ozankaya, 1996).

Ailenin tarihçesine bakıldığında anaerkillikten ataerkilliğe geçiş süreci görülmektedir. Araştırmanın önemli kavramlarından olan ataerkil yapıyı daha

iyi kavramak açısından kısaca ailenin tarihinden söz etmek gerekmektedir.

a. Anaerkil Aile

Toplumlar tarih içinde nasıl değişikliklere uğradıysa, aile kurumu da toplumsal değişime bağlı olarak köklü niteliksel değişimler geçirmiştir. Ailenin evriminde belirleyici etken, insanların duydukları gereksinimler ve bunları karşılama biçimleri ve bu amaçla aralarında kurdukları ilişkilere dir. Bu evrim içinde zorunlu olarak kadın ve erkeğin ailedeki yeri ve görevleri de değişmektedir. Antropolojik çalışmalarda insanlığın ilkel döneminde küme halinde evliliklerin olduğunu, bu nedenle doğan çocukların sadece annelerinin bilinebildiğini, böylece boyun atasının kadın olduğunu görüyoruz. Erkekler avcılık ve toplayıcılıkla uğraşırken kadının görevleri (bitki toplayıcılığı, evin korunması, çocuklara ve yaralılara bakma, hayvan evcilleştirme vb) geçinmeyi sağlamada önemli bir role sahiptir. İlk çağın masal ve destanlarında soyu, verimliliği ve zekâyı sağlayan hep tanrıçalardır. Ana soylulukta toplumsal kurallar, anaya ayrıcalık tanır (Ozankaya, 1996).

b. Ataerkil Aile

Teknolojik değişme ve gelişmelerle birlikte toplayıcılık ve avcılık dönemi geride kalarak yerini çobanlık, maddelerden araç-gereç, silah yapma aldı. Böylece kadınla erkek arasındaki iş bölümü değişime uğradı. Erkek maddesel

2 www.milliyet.com.tr / 08 Mart 2012

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016

INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

değerlerin yaratıcısı haline geldi. Bu servetini çocuklara geçirebilmesi için anaerkil miras hukukunun kalkması gerekiyordu. Anaerkil düzende bu mümkün değildi, insanların soyu anneleriyle belirleniyordu. Küme evliliklerden iki-kişilik-aile (tek kocalı) gelişti ancak bu tek eşlilik asıl kadın içindi. Kadının evlilik dışı cinsel ilişkileri töre ve hukukla yasaklanmıştı ancak erkek ekonomik durumu el verdiği ölçüde çok sayıda kadınla evlenebiliyordu. Esas olan koca soyunun kesinlikle belli kalmasıydı (Ozankaya, 1996). Ataerkil geniş aile geleneksel aile yapımızdır. Ataerkil ailede aile reisi erkektir ve ailenin diğer bireyleri üzerinde etkilidir. Bu ailede güç aile reisindedir ve ilişkiler eşitlikçi değildir. Bunun yanında babanın ailede otoriteyi temsil eden ve saygı ile karışık korku duyulan kişi olduğuna da işaret edilmektedir (Gençtan, 1984).

4.2. Aile içi Şiddetin Sosyolojik Nedenleri

Şiddet doğuştan getirilen bir özellik değildir. Kişi ailesinde kendisi dayak yemişe veya annesinin şiddete uğradığını görmüşse ve bu davranış tekrar edilmişse, belleğine kazınır. Bu kişinin büyüdüğünde şiddet davranışı gösterme olasılığı, şiddet görmeyenlere kıyasla daha yüksektir. *Yani kişinin içerisinde yetiştiği, gelişip büyüdüğü ortam olan ailenin geleneksel ve kültürel yapısından edindiği birikimin sonucudur şiddet.*

4.3. Aile içi Şiddetin Toplumsal Nedenler

Yaşanılan toplumsal kesim şiddete yatkın ise, birey şiddet sevmediği ve yatkın olmadığı halde o tür davranışlar sergileyebiliyor. Toplu protestolarda, toplumsal psikoloji devreye girmekte ve bireysel olarak şiddete eğilimli olmayan bireyler, toplum içinde saldırganlaşabilmektedirler. Bunun çok farklı sebepleri olmakla birlikte; Bireyler bir topluluğa ait olmayı daha kolay ve güvenli görmektedirler. Ait oldukları kesimden farklı görünmek, onlara zıt düşmek istemezler. Bir topluluğa ait olunca kişi bireyselliğinden sıyrılabilmekte, topluluk içinde gizlenmiş olabilmekte ve kontrol altında tuttuğu saldırganlığı gün yüzüne çıkabilmektedir. (Melike Nur Kılınç, Ankara – 2009)

4.4. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Ortaya Çıkmasını Etkileyen Faktörler

UNICEF (2003) tarafından bir çalışmada kadına yönelik aile içi şiddet çok boyutlu bir sorun olarak ele alınmış ve bu bağlamda konunun sosyal, kültürel, ailevi ve bireysel boyutları tanımlanmıştır. Kadına yönelik şiddetin ortaya çıkmasını etkileyen faktörler, bireysel faktörler, ilişki faktörleri, yakın çevreye ilişkin faktörler ve toplumsal faktörler olmak üzere dört temel gruba ayrılmaktadır.

a-Bireysel faktörler arasında bireylerin geleneksel yaklaşımlarla erken yasta evlenmeleri, depresyon ya da kişilik bozuklukları yaşamaları, ekonomik yetersizlikler içerisinde bulunmaları ve çocukken

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016
INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

şiddetin yaygın olduğu ortamlarda bulunmaları sayılabilir.

b-İlişki faktörleri arasında evlilikte çatışma yaşama ve ilişki problemlerini çözememe, ailede erkek hâkimiyetinin baskın olması, ailenin koruma ve destekleme işlevlerini yerine getirememesi olarak belirtilebilir.

c-Yakın çevreye ilişkin faktörler arasında yakın çevrenin şiddeti olağan sayarak desteklemesi ve aile içi şiddete karşı yakın çevrenin yaptırımlarının yetersiz olması gösterilebilir.

d-Toplumsal faktörler bağlamında geleneksel toplumsal cinsiyet normları ve şiddeti destekleyen sosyal normlar sayılabilir.

Aile içi şiddeti ortaya çıkararak faktörlerin tanımlanması amacıyla kullanılan bir diğer sınıflandırma Heise 1994 tarafından yapılmıştır. Buna göre aile içi şiddetin nedeni tek faktör değildir. Şiddeti doğuran faktörler çoklu ve karmaşık bir yapıya sahiptirler. Bu sınıflamaya göre kültürel ekonomik yasal ve siyasi faktörler aile içi şiddetin ortaya çıkmasına neden olan dört temel faktör olarak ele alınmalıdır.

Toplumsal cinsiyet temeli sosyalleşmeyi cinsiyete uygun rollere göre kültürel tanımlar, ilişkilerde bu rollere ilişkin beklentiler, erkeklerin doğuştan üstün olduklarına ilişkin inanışlar, evlilik sürecine ilişkin bazı gelenek, örf adet ve töreler (başlık

parası, çeyiz) v.b. aile içi şiddeti etkileyen kültürel, örf dayalı faktörlerdir.

Ekonomik faktörlerin ise kadınların erkeklere farklı ekonomik nedenlerle bağımlı olmalarından kaynaklanmaktadır.

Yasal faktörlerin içinde, boşanma çocuk velayeti, nafaka ve miras vb. haklara ilişkin yasalarda ve yasaların uygulanması sürecinde kadının daha düşük sosyal statüye sahip olması ve kadınlar arasında yasaları okuyup anlayabilme oranının düşüklüğü yer almaktadır. Bu da ekonomik bağımsızlık ve eğitimsel yetersizlik nedenlerine dayanmaktadır.

Aile içi şiddeti doğuran siyasi faktörler ise, kadınların iktidarda, siyasette ve medyada yasal ve tıbbi mesleklerde yetersiz temsili, aile içi şiddetin ciddiye alınmaması, aile yaşamının mahrem kabul edilmesi ve siyasi bir güç olarak yeterince örgütlenememesi olarak özetlenebilir.

Mavili -Aktaş erkeklerin şiddet kullanmasının altında yatan sosyo-kültürel / örf ve geleneklere dayalı faktörleri şu şekilde sıralamaktadır (2006);

- Erkeğin sözlü ve fiziksel şiddeti kendi ailesinden öğrenmiş olması ve bunu içselleştirerek kendi eşine uygulaması,
- İlişkilerde erkek egemen anlayışa dayanarak, erkeğin şiddeti ilişkide kontrolü elinde tutmak ve stres azaltmak için kullanması,

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016

INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

- Medya ve eğlence programlarında şiddet yatkınlığı bulunan erkeklerin karizmatik olarak lanse edilmesi,

Erkeğin üstlendiği cinsel rollerde saldırganlık ve şiddet özelliklerinin pekiştirilmesi, toplumda aile içi şiddetin aile içinde kalması ve bunun mahrem bir mesele olduğuna dair inancın pekiştirilmesi

4.5. Türkiye’de Aile İçi Şiddete Yönelik Çözüm Önerileri

a. Koruyucu ve Önleyici Tedbirler

- Devlet, kadın ve erkek arasındaki ekonomik eşitsizliğin ortadan kaldırılması için gerekli tedbirleri almalıdır.
- 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun tanıtımı yönünde çok yönlü çalışmalar yapılmalıdır.
- Eğitimini yarıda bırakmış kadınların eğitimlerini tamamlayabilmeleri ve aktif olarak iş yaşamına katılmaları için ihtiyaç duydukları destek hizmetlerinin (yuva, kreş, gündüz bakımevi gibi) sağlanmalıdır.
- İşe alınmada eşitliği sağlayıcı önlemler alınmalı, iş yerinde cinsiyete dayalı ayrımcılığın olmaması için işverenlerin ve yöneticilerin gerekirse pozitif ayrımcılık yapmaları gerekmektedir.

- Kadınların istihdam olanakları ve iş kurmak için gereksinimleri duydukları kredi almalarını kolaylaştıracak düzenlemeler yapılmalıdır.
- Evlilik öncesi çiftlerin yardım almaları konusunda “Evlilik ve evlilik danışmanlığı” hizmetlerinin kurumsallaşması ve yaygınlaştırılması gerekmektedir.
- Aile mahkemeleri ve çocuk mahkemelerinde görev yapacak yargı mensuplarının, pedagogların toplumsal cinsiyet bakış açısı eğitimi alması ve aile mahkemeleri kanunu uyarınca bu mahkemelerde görev alacak pedagogların sosyal hizmetler uzmanlarının, psikologların kadrolarına atanmaları en kısa sürede yapılmalıdır.
- Belediyelerin ve Milli Eğitim Bakanlığı’nın Halk eğitim merkezleri ile SHÇEK’in Toplum merkezlerinde kadın çalışmaları yapılmalıdır. Sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği sağlanarak söz konusu merkezlerde okur-yazarlık, kadının insan hakları, toplumsal cinsiyet rolleri, özgüven gibi, kadına yönelik güçlendirici çalışmalar yapılmalıdır.
- Kadına yönelik şiddetle ilgili spot filmler üretilmeli, ulusal, bölgesel ve yerel medyada ulusal bir kampanya çerçevesinde gösterilmesi sağlanmalıdır.
- Kadına yönelik şiddetin önlenmesine ilişkin mülki idare amirlikleri ve yerel yönetimlerce

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016
INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

broşürler hazırlanmalı, hazırlanacak bu broşürlerin, halka açık alanlarda ve kamu hizmet birimlerinin de dağıtımını sağlanmalıdır.

- Diyanet işleri başkanlığı, kadına yönelik şiddetin önlenmesine konusunda; toplumu bilinçlendirmek üzere hutbe vaazlar vermeli, yazılı ve görsel yayınlar yapmalı ve çeşitli etkinlikler düzenlemelidirler.
- Bütün kamu kurum ve kuruluşları ile sicil toplum kuruluşlarında kadına yönelik şiddet konusunda duyarlılığını ve sorumluluğunu artırıcı bir kampanya düzenlenmeli bu alanda yapılmış olumlu girişimlerin duyurulması sağlanmalıdır.
- Kadınların ihtiyaçları halinde ulaşabilecekleri yardım hatları oluşturulmalı ve kolayca ulaşabilmeleri sağlanmalıdır.

b. Hizmet Kurumlarınca Yapılması Öngörülenler

- Devlet kadınlara yönelik her türlü şiddet eyleminin önlenmesini bir devlet politikası olarak kabul etmelidir. Bu alana yönelik bir bütçe oluşturularak toplumsal cinsiyet rolleri açısından bütçelerin etki ve sonuçları görünür kılarak, toplumsal cinsiyete dayalı bütçe analizleri yapılmalıdır.
- TBMM bünyesinde “kadın erkek eşitliği komisyonu” adı ile daimi bir komisyon oluşturulmalıdır.
- KSGM koordinatörlüğünde bir “kadına yönelik şiddet izleme” komitesi kurulmalıdır.
- Toplumsal cinsiyete dayalı politikaların devletin bütün ana plan ve programlarının içine entegre edilmesi, ilgili kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği sağlanması, programlarının ve sonuçlarının izlenme ve değerlendirilmesi için gerekli mekanizmaların oluşturulması ve var olan mekanizmaların işler hale getirilmesi sağlanmalıdır.
- Kadına yönelik şiddete karşı alınacak önlemler bir ulus plan çerçevesinde yasal, kurumsal, eğitsel ve kültürel alanlara yönelik, kapsamlı olarak belirlenmelidir. Bu plan hazırlanırken toplumsal cinsiyet bakış açısına sahip bir plan olması sağlanmalıdır.
- Sosyal alanlarda kadın erkek eşitliğine aykırı politikalar, yasal düzenlemeler ve uygulamalar kaldırılmalı, toplumda kadın ve erkek eşitliği sağlanıncaya kadar, kadınlara pozitif ayrımcılık yapılması bir devlet politikası olarak kabul edilmelidir.
- Ülke genelinde tüm kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve özel sektör çalışanlarına yönelik “toplumsal cinsiyet eşitliği” eğitimi verilmesi zorunlu hale getirilmesi sağlanmalıdır.
- Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde çalışmalar yapmakta olan tüm kamu kurum ve

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016
INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

-
- kuruluşları, üniversitelerin kadın çalışması yapan araştırma merkezleri ve yerel yönetimler arasında koordinasyonun sağlanarak, ortak bir hizmet ağı modeli oluşturulmalıdır.
- SHÇEK bünyesinde hizmet veren “183 aile, çocuk, kadın ve sosyal hizmet ve engelli çağrı merkezi”nin çalışmasındaki sorunların giderilmesi, aha işlevsel kılınması ve bunun için gerekli tedbirlerin alınması sağlanmalıdır.
 - Ülke genelinde 24 saat hizmet verecek ücretsiz “ALO ŞİDDET HATTI” oluşturulmalıdır. Bu hatlarda şiddet konusunda eğitim almış personelin görev yapması sağlanmalıdır.
 - 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun’un uygulanması aşamasında daha etkili bir sonuca ulaşmak için şiddet uygulayan bireylerin rehabilitasyona tabii tutulmaları konusunda gerekli bütün yasal ve kurumsal alt yapı oluşturulmalıdır.
 - Hak arama sürecindeki yasal prosedür mağdurları lehine basitleştirilmeli, sağlıkla ilgili kayıtlar başta olmak üzere gerekli belge ve kayıtların ücretsiz hazırlanması sağlanmalıdır. Bu süreç aşamasında, kadının özel hayatına saygılı, kadını koruyucu olmalıdır.
 - Şiddet mağdurları kadınlara emniyet birimler, uygulanacak prosedür ve atılacak adımlarla ilgili olarak genel broşür hazırlanmalıdır.
 - Sosyal hizmetler ve çocuk esirgeme kurumu (SHÇEK) için bütçeden ayrılan pay artırılmalı, kadın sığınma evlerinin, kadın konuk evlerinin nitelik ve nicelik açısından Avrupa Birliği standartlarına uygun hale getirilmeli ve hizmet sunacak personelin kadın bakış açısına sahip olması sağlanmalı, anılan merkezlerin gizlilik ilkesine uygun olarak hizmet vermeleri konusunda gerekli özen gösterilmelidir.
 - Yerel yönetimlere kadın sığınma / konuk evi açma konusunda zorunluluk getirilmesi sağlanmalıdır. Açılan kadın sığınma ve konuk evlerinin mevzuatta belirtilen standartlara uygunluğu düzenli olarak denetlenmelidir.
 - Sivil Toplum kuruluşları (STK) tarafından kurulmuş ve kurulacak kadın sığınma evi ve kadın danışma merkezlerini açma ve işletme girişimleri yerel yönetimler ve İl özel idareleri tarafından mali destek de dahil olmak üzere çok yönlü desteklenmelidir.
 - Şiddete uğrayan ve özellikle sığınma evlerindeki ihtiyaçları olan kadınları danışma merkezleri ile sığınaklar başvuran kadınları ekonomik olarak güçlendirmek, yeniden ev kurmalarını sağlamak amacıyla bir “kadın destek fonu” oluşturulmalı ve kadınların uygun işlere yerleştirilmeleri sağlanmalıdır.
-

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016
INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

-
- Şiddet gördüğü için kadın Sığınma/ Konuk evlerine yerleştirilen kadınların buradan çıktuktan sonra kendi ayakları üzerinde durmayı başarmalarını sağlamak ve desteklemek için kadınlara devletin sahip olduğu kaynaklardan geçici konut tahsisi yapılmalıdır.
 - Avrupa Birliği (AB) bünyesinde yürütülmekte olan çocuklar, gençler ve kadınlara karşı şiddetin önlenmesine yönelik DAPHNE II (2004-2008) programını ülkemizde imzalamalıdır.
 - Kadına yönelik şiddet konusunda ulusal bir veri tabanı bulunmamaktadır. Mevcut veriler de sağlıklı ve yeterli değildir. Bu nedenle bu konularla ilgili bakanlıkların sağlıklı veri oluşturulabilmeleri için toplanacak verilere ilişkin standart soru formları oluşturulmalı ve sonuçları tek elde Türkiye İstatistik Kurumu'nda toplanarak ulusal veri tabanı oluşturulmalıdır.
 - Kadına yönelik şiddetin neden ve sonuçları ile toplumsal maliyetin araştırılması ve şiddetin önlenmesine ilişkin projelerin üretilmesi ve gerçekleştirilmesi yönünde ilgili kuruluşlara destek verilmelidir.
 - Ülke içinde politika ve program yetiştirmeyi teşvik edecek bilgilerin daha hızla üretilebilmesi için üniversitelerin kadın sorunlarını araştırma ve uygulama merkezleri teşvik edilerek araştırma yapımları ve yayınlamaları sağlanmalıdır.
- c. Eğitim Alanında Yapılması Gerekenler**
- Kadına yönelik şiddet konusunda zararlı gelenek – göreneklerin, örf ve adetlerin tespit edilerek buna yönelik tutum ve davranış biçimlerinin değişmelerini sağlayıcı eğitim programları hazırlanmalıdır. Kadına yönelik aile içi şiddetin önlenmesine yönelik olarak başta olmak üzere ailenin tüm bireylerinin eğitilmesi ve özellikle öfkenin kontrolü ve kişiler arasında sağlıklı iletişim becerileri konusunda yaygın eğitim programlarının hazırlanmasında devletin gerekli çalışma yapması gerekmektedir.
 - Genellikle ekonomik yönden geri, geleneksel değerlerin hakim olduğu kırsal bölgelerde kız çocuklarının eğitime katılmalarını sağlamaya yönelik olarak kız yatılı ilköğretim ve ortaöğretim bölge okullarının açılması ve yaygınlaştırılması gerekmektedir.
 - Askerlik eğitiminde, camilerde, kahvehanelerde, .ok sayıda erkek çalışan istihdam eden kuruluşlarda kadına yönelik şiddet konusunda erkeklere yönelik zihniyet dönüşümünü sağlayacak eğitim programları düzenlenmelidir.
 - Şiddete uğrayan kadınların başvurabilecekleri, rehberlik ve danışmanlık hizmetleri alabilecekleri merkezlerin yaygınlaştırılması,
-

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016

INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

tanıtımı ve kadınlara yönelik bilinç yükseltme ile eğitim çalışmaları konusunda ulusal bir bilgilendirme kampanyası yürütülmelidir.

- Sağlık görevlileri, yargı mensupları, kolluk kuvvetleri, öğretmenler, sosyal hizmetler uzmanları ve diğer meslek gruplarının lisans ve hizmet içi eğitim programlarında kadına yönelik şiddet konusu yer almalıdır.

5. TÖRE ve NAMUS CİNAYETLERİ

Töre, toplumun zaman içerisinde ürettiği ve geleneksel olarak uyguladığı yasalardır. Bu yasalar evlilik, miras gibi konularda işletildiği gibi, ceza hükümleri de içerebilir ve hatta medeni hukuk, ceza hukuku gibi farklılıklar gözetmezler. Toplumsal ilişkiler kişi haklarına dayanmadığı gibi haksızlık ve suçlardan sorumlu tutulmalarda yalnız fail değil onun kan bağı ile bağlı bulunduğu aile grubudur. Tanınan kimlik bireysel değil kolektiftir. Yöresel ve kapalı toplumlarda sürdürülen töreler, modern devlet oluşumları içerisinde, devlet müdahalesi, ekonomik yapının değişmesi, iletişim ve ulaşım araçlarının gelişmesi ve artması sonucu zamanla çözüme gösterirler. Çok kültürlülüğün savunulduğu günümüzde törelerin korunmasına törelerin korunmasına daha hoşgörülü bir yaklaşım bulunmakla birlikte, yine insan haklarına saygının temel alındığı ülkelerde hem kendi yasalarınca, hem de uluslararası hukuk gereğince ayrımcılığa dayanan ve insan haklarını ihlal eden töre ve kültürel inançların tasfiye edilmesi öngörülmektedir.

5. 1. Töre ve Namus Cinayetleri ve Dünya

Birleşmiş milletler nüfus fonu'nun tahminlerine göre her yıl dünyada 5000'den fazla kadın namus saiki ile öldürülmektedir. Bu cinayetler daha çok Bangladeş, Brezilya, Ekvator, Mısır, Hindistan, İsrail, İtalya, Ürdün, Fas, Pakistan, İsveç, Türkiye Uganda ve İngiltere gibi ülkelerde işleniyor gibi görünmektedir. Ancak bu cinayetlerin yaygınlığının bu ülkelere daha geniş bir coğrafyayı kapsadığını düşünmek mümkündür. Sayılan ülkeler namus cinayetlerinin toplumsal bir sorun olarak görülmeye başladığı ve haber olma özelliği kazandığı bölgelerdir. Özellikle orta doğu, kuzey Afrika, Asya kıtasındaki bazı ülkelerde kadınların namus adına öldürülmesinin cinayet olarak görülmemesi nedeni ile bu ülkelerde namus cinayetlerine ait bilgilere ulaşmak mümkün olmamaktadır. Namus cinayetlerinin genelde ülkelerin Müslüman nüfusları içinde daha yoğun olarak işlendiği görülmektedir. Ancak namus cinayetlerini kökeninin esas olarak ataerkil toplumsal yapıya dayandığı düşünülmekte ve kökenleri İslamiyet öncesi döneme kadar uzanmaktadır. Namus cinayetlerini oluşturan kültürel yapı, örf ve adetlere dayanmakta ve aile içindeki erkek egemen yapının sürdürülmesine hizmet etmektedir.

Dünyada Ürdün, Fas ve Suriye gibi ülkelerde namus sebebiyle işlenen suçlar, aile namusunu korumaya yönelik işlenmişse cezai indirimine gidilmektedir.

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016
INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

Ayrıca bu anılan ülkelerde namus cinayetine kurban gitme tehlikesi altındaki kadınların korumak amacıyla kurulmuş bir mekanizma bulunmaması nedeniyle, bu durumdaki kadınları öldürülmekten korumak için cezaevine koyma gibi son derece trajik bir uygulamaya gidildiği görülmektedir. Bu ülkedeki hapishanelerde bu nedenle yıllarca hapisanede kalan kadınlar olduğu bilinmektedir.

Benzer cinayetlerin işlendiği diğer ülkelerde de resmi istatistiklere ulaşmak zordur. Ancak bazı adlar altında da olsa (örneğin; Meksika'daki tutku cinayetleri bu kategoriye dahil edilebilir.) çok geniş bir coğrafyada namusa dayalı cinayetlerin gerçekleştiğini söyleyebiliriz. Lübnan da, Suriye'de, Irak'ta, İsrail'de, her yıl yüzlerce namus cinayeti işlendiğini dış basını tarayarak görmek mümkündür.

Yemen'de Sana Üniversitesi kadın çalışmaları programının yaptığı bir araştırmaya göre 1997 yılında 400 kadın aile namusunun korunması adına öldürülmüştür. Ürdün resmi istatistikleri, bu ülkede işlenen dört cinayetten birinin namusa dayalı olduğunu ve nüfusu dört milyonluk ülkede her yıl 25 kadının bu nedenle öldürüldüğünü ortaya koymaktadır. Mısır için ise bu sayı 1995 yılında 52 olarak saptanmıştır. (TBMM 10/148 esas no lu meclis araştırma önergesi)

5.2. Töre/Namus Cinayetleri ve Türkiye

Türkiye, dünya namus cinayetlerinin işlendiği ülkelerden birisidir. İşlenen cinayetler sonucunda kadınlar yaşamlarını kaybetmekte, aileler dağılmakta, çocukların psikolojileri bozulmakta buna ilaveten bu açıdan zarar görmüş bir nesil yetişmekte ve şiddet olayları aile ve toplumun yapısını bozmakta, ülkemiz işlenen cinayetleri dünya kamuoyuna açıklamakta zorluk çekmektedir. Toplum vicdanını son derece rahatsız eden, kadına yönelik şiddetin uç noktasını oluşturan, kadının en temel hakkı olan yaşama hakkını elinden alan namus gerekçesi ile işlenen cinayetler üzerinde çok konuşulan bir sorun olmasına rağmen ülke içindeki yaygınlığını ve dağılımını, lata yatan sebepleri, mağdurların ve failerin kimler olduğunu sağlıklı bir şekilde ortaya koyan resmi kayıtlara ve kapsamlı araştırmalara dayanan sonuçlara ülkemiz bugüne kadar sahip olamamıştır. Bu konuda ulaşılan veriler son derece sınırlıdır.

Namus cinayetleri konusunda bugüne kadar yapılmış kısıtlı sayıdaki çalışmalardan biri Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim dalı öğretim üyesi Prof. D.r Aytekin Sır tarafından yürütülmüştür. Bu çalışmada namus cinayetlerine karşı bölgede yaşayanların tutumlarını araştırmak amaçlanmıştır. Bölgede yaşayan 430 kişi ile yapılan çalışmaya göre katılımcıların büyük kısmı namus kavramını, "karımın, bacımın, annemin, dinin emrettiği, kadının iffeti,

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016

INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

kadının cinselliği” kavramlarıyla tanımlamıştır. Namussuzluk ise katılımcılar tarafından kadının zina yapması, kadının bekâretini kaybetmesi, dedikoduya sebep olması, kadının açık gezmesi, erkeklerle konuşması, açık olması, ailenin istemediği kişiyle evlenmesi, izinsiz dışarı çıkması, dilinin uzun olması kavramlarıyla belirtilmiştir. Kadının zina yapması durumuna katılımcıların % 37,4’ü kadının öldürülmesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca kulak kesme, burun kesme, saçını kazıma gibi diğer cezalandırma yöntemleri de önerilmiştir. Katılımcıların % 64’ü için bu cezayı verecek kişi öncelikle kadının kocasıdır. Boşanması bir çözüm yolu olarak görenler ise % 25 düzeyinde kalmıştır.

BM nüfus fonu ve Nüfus bilim derneği tarafından Türkiye’de namus cinayetlerinin dinamikleri (2005) isimli niteliksel çalışmada dört ilde (İstanbul, Şanlıurfa, Adana ve Batman) 195 görüşme yapılarak toplumumuzdaki namus anlayışını ve namus dinamikleri konusunda ipuçları elde etmek amaçlanmıştır. Bu çalışmaya göre toplumumuzda namus anlayışı sosyo-demografik etkenlere göre değişiklik göstermektedir. Kırsal kökenli, aşiret ve akrabalık ilişkileri güçlü, kente göçse bile geldiği yöre ile bağlantısını koruyan ve kentte de benzer bir çevrede yaşamını sürdüren, ait oldukları aile ve topluluğun yaşamlarında önemli bir yere sahip olduğu gözlenen kişilerin namusu, insanların uğruna öldürülebileceği, büyük bir değer olarak gördükleri saptanmıştır.

Çalışmada saptanan en büyük eğilim, namusun kadın, kadın bedeni, cinselliği ve kadınların kontrol edilmesi biçimindedir. Bu çalışmaya göre namus bir erkeğin karısı (helali), kız kardeşi, annesi, ailedeki diğer kadınlar hatta yakın çevredeki kadınlardır. Kadın bedeni üzerinden algılanan namus, kadınların günlük yaşam pratikleri, eğitim görme, çalışma, evlenme, bekâretin önemi, sadakat, istediği kişi ile evlenme, sevdiği kişiye kaçma, boşanma gibi konular üzerinden ifade edilmiştir. Kadın bedeni üzerinden şekillenen, kadınlara daha pasif, erkeklere daha aktif bir rol biçilen namus anlayışının araştırmaya katılanların çoğunluğu tarafından onaylanan, yaygın bir kavram olduğu görülmüştür. Türkiye’de kadına yönelik şiddetin ve namus cinayetlerinin nedeni olarak gösterilebilecek sosyo-kültürel faktörler arasında şunlar sayılabilir:

Hiyerarşiyi ve itaati öngören geleneğin ve kültürün yaygınlığı ve sürekli yeniden üretilmesi;

Kadının ve erkeğin fiziki mekânı paylaşmamasını öneren dinsel ve kültürel inançlar, gelenekler;

Geniş aile, aşiret, hemşerilik, cemaat ilişkilerinin yaygınlığına bağlı olarak birey üzerinde toplumsal baskının yüksek oluşu,

Bu yapılanmaların resmî düzeyde kabul görmesinin, siyasal yaşam ve hukuk uygulamalarına yön vermesi.

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016
INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

Türkiye’de bazı bölgelerde törelere dayanarak cinayetler işlenmekte, masum kadınlar ve erkekler öldürülmekte, aile fertleri cinayet işlemeye zorlanmakta ve bazen de cinayet zincirlerinin son bulması için “bedel” olarak kadınlar bir aileden diğerine “gelin” (barış hediyesi) olarak gönderilmektedir. Yine törelere dayanan “beşik kertmesi” ve “berdel” gibi uygulamalarla kadınların ve erkeklerin istekleri dışında evliliklere zorlanmaları söz konusudur.

Namus, içeriği toplumdan topluma değişen bir kavramdır. Genel veya etimolojik tanımını yapmaktan çok, yaşanan toplumda bugün ne anlama geldiğini belirtmek sorunların çözümü açısından daha önemli ve yararlı olacaktır. Türkiye gibi geniş ailenin yaygın ve aile bağlarının kuvvetli olduğu toplumlarda kişinin namusunun sadece kendi davranışlarından değil diğer aile bireylerinin davranışlarından da etkilendiğine inanılır. Ayrıca ataerkil toplumda egemen olan erkek olduğu için, aileden ve ailenin namusundan da erkek sorumlu kılınmıştır. Bir diğer önemli nokta, soyut olan namus kavramının somut göstergesi olarak kadının bedeninin, cinselliğinin ve davranışının kullanılmasıdır. Dolayısıyla, ailenin ve erkeğin namusu onun himayesi ve kontrolü altında olan kadınların cinsel statüsüne ve davranışına bağlanmıştır. Kızı, karısı, kız kardeşi, gelini, hatta annesi “davranış sınırlarını” aşarsa, erkeğin ve ailenin namusuna leke sürülmüş olur ve lekenin temizlenmesi gerekir. Kadın, ayrıca isteği dışı

yer alan durumlardan, kendine yapılan taciz ve tecavülden sorumlu tutularak cezalandırılır, sorumlu tutulmasa bile, ailenin namus ve şerefini kurtarmak için kadının hayatı feda edilir. Namusu temizlemek için öldürülen hemen hemen her zaman kadındır, ama bazen kadını “lekeleyen” erkek de öldürülmektedir.

Toplumda varolan gelenekler içinde erkek egemen yapılanmayı destekleyen ve kadınların ikincil statüsünün sürdürülmesini sağlayan bir takım kurallar ve ölçütler bulunmaktadır. Bu kurallara uymayan, ölçütleri aşan ya da aştığı sanılan kadınların cezalandırılması söz konusudur. Geleneklerin günümüze kadar taşıdığı güç ilişkileri toplumda bütün erkekleri ve bu ilişkilerin destekçisi aktarıcısı konumundaki yaşlı kadınları namusun koruyucusu ve sözcüsü yapmaktadır. Oluşmuş güç ilişkilerinin yazılı olmayan kurallarını koyan gelenekler, oluşan problemlere de bu güç ilişkilerini koruyucu çözümler getirir. Namus cinayetleri için de aynı uygulamaya gidilmektedir. Aile namusunun kirlenmesi ile ilgili bir algı oluştuğunda belirli bir zaman içerisinde namusun temizlenmesi için yapılması gereken girişim konusunda ailede karar verici konumundaki kişiler arasında bir karar alınmaktadır. Bu karar bir cinayet işlemeyi gerektiriyorsa, bu görev aileden bir erkeğe verilmektedir. Yasal düzenlemelerdeki ceza indirimlerinden yararlanabilmek amacıyla genelde bu görevi ailenin en genç, yaşlı küçük üyesi yerine getirmektedir. Ancak, namus cina-

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016
INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

yetlerinin bir kısmı bireysel olarak, failin kendi iradesi ile veya etrafından gördüğü *toplumsal baskı* sonucu işlenmektedir. Bu durumda kişiyi yönlendiren töre değil, namus kavramıdır.

Namus cinayetleri, kadını kontrol altında tutmanın ve erkeğin hâkimiyetini vurgulamanın en çarpıcı görüntüsüdür. Ancak kadının davranışlarını kısıtlama ve cinselliğini kontrol etme gereksinimi kendini çok daha yaygın olan başka biçimlerde de gösterir. “Namusa leke gelmesin” ya da cezalandırmak için kadınlar ve kızlar evlere kapatılır, intihara zorlanır, burunları ve kulakları kesilir, tehdit edilir, dayak yer ve kısacası yaşamlarını bir terör ortamı içinde geçirirler. Kadınlara empoze edilen bu kısıtlamalar, onların hareket özgürlüğünden, düşünce özgürlüğüne, işkenceye tâbi olmama hakkından, sağlık ve sağlıklı bir ortamda yaşama hakkına kadar, bir dizi insan haklarının ihlâline neden olur.

Yasalar hem toplumsal değerleri ve normları belirleme, hem de davranış biçimlerini özendirici veya caydırıcı olarak etkileme güçlerinden dolayı önemlidir. Ülkemizde bu sorunlara yakın zamana kadar devletin yaklaşımı yetersiz kalmış, yasalar kadın-erkek eşitsizliğini pekiştiren yönde yapılmış ve uygulanmıştır. Ülkemizde yasal normlar kadınların ikincilliğini ve bağımlılığını korumuş ve kadın bedenini de namusun simgesi olarak koymuştur. Bir diğer değişle, yasalar toplumda yaygın olan değerleri resmileştirerek

meşrulaştırmış ve pekiştirmiştir. Ancak mevzuatımızda yapılan son değişikliklerle bu bakış açısında büyük değişiklikler yapılmış olsa da, uygulamada toplumsal zihniyet dönüşümünün tam olarak sağlandığı söylenemez.

Bir şiddet biçimi olarak namus cinayetleri toplumumuzun kültüründen, özellikle de değer sisteminden kaynaklanır. Bu olgunun kökeni ise, tarım toplumu yani daha çok kırsal kesim kültürünü yansıtmaktaysa da, son dönemlerde yaşanan hızlı göç nedeni ile bu tür cinayetler kentlere de taşınmıştır.

Namus cinayetlerinin birçok açıdan irdelenmesi gerekmektedir. Yargının, kolluk kuvvetlerinin, toplum bilimcilerin ve diğer bilim adamlarının üzerine önemli ve ağır yükler düşmektedir. Bu bağlamda maktul olarak kadınların seçilmesi ve yapılan fiilin kadının yaşam hakkına yönelik şiddetin en ağır şekli olması ve ne yazık ki ülkemizin geleneksel yaşam tarzının sürdüğü bazı bölgelerinde “namus” kavramının çoğu zaman kadın bedeni üzerinden tanımlanarak namus cinayetlerine mazeret oluşturması, kuşkusuz Genel Müdürlüğümüzün ilgi alanı içinde görülmektedir.

Bu veriler ülkemizde bu konuda sahip olduğumuz ilk resmî veriler olması itibarı ile son derece önemlidir. Ancak ülkemizde bu konuda işlenen cinayetlerin bir kısmı hiç kolluk kuvvetlerine yansımaz ve istatistiklerine girmezken, kayıtlara kaza ya da intihar olarak geçen kadın ölümlerinin

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016
INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

oldukça büyük bir kısmının da namus/töre cinayeti olduğu düşünülmektedir. Söz konusu veriler standart veri formları aracılığı ile toplanmadığı için verileri temkinli değerlendirmek gerekir.

5.3. Töre ve Namus Cinayetleri Hususunda Çözüm Önerileri

a. Koruyucu ve Önleyici Tedbirler

- Sistematik bir zihniyet dönüşümü için ders kitaplarında, günlük konuşmalarda, görsel ve yazılı basında, sinema filmlerinde hatta akademik çalışmalarda, vaaz ve hutbelerde kullanılan geleneksel cinsiyet rol ve kalıplarını, erkek egemen zihniyetin hakim olduğu toplumsal yapının yarattığı olumsuzlukları vurgulayan bir söylem geliştirilmelidir.
- Diyanet İşleri Başkanlığı, töre/namus cinayetlerinin önlenmesi konusunda; toplumu bilinçlendirmek üzere hutbe ve vaazlar vermeli, yazılı ve görsel yayınlar yapmalı ve çeşitli etkinlikler düzenlemelidir. Bu etkinliklerinde Diyanet İşleri Başkanlığı geleneksel cinsiyet rol ve kalıplarını, ataerkil yapının yarattığı olumsuzlukları vurgulayan bir dil kullanmalıdır.
- Töre/namus cinayetleri konusunda Devlet, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimler ortak kampanyalar düzenlemelidir. Bu kampanyalarda kadınların yanı sıra erkeklerin de şiddete karşı bilinç yükseltici eğitim almaları

sağlanmalıdır. Erkek ve kadınların alternatif davranış biçimleri geliştirmelerine destek veren programlar oluşturulmalı, kendini ifade yollarını bulmak ve iletişim kurma olanaklarını artırmak için sorun çözme tekniklerini anlatan programlar geliştirilmelidir.

- Töre/namus cinayetlerinin önlenmesine yönelik bilgilendirici spot filmlerin üretilerek, görsel medyada sık aralıklarla gösterilmesi sağlanmalıdır.
- Özellikle ekonomik yönden geri, geleneksel değerlerin hakim olduğu kırsal bölgelerde kız çocuklarının eğitime katılmalarını sağlamaya yönelik olarak yatılı kız bölge okullarının (ilköğretim ve ortaöğretim) açılması ve yaygınlaştırılması gerekmektedir.

b. Kurumsal Hizmetler

- Töre ve namus konusunda toplumda yerleşik ön kabullerin veya geleneksel anlayışın tersine çevrilmesi sağlanmalıdır.
- Devletin yasalardan ve uluslararası sözleşmelerden doğan yükümlülükler doğrultusunda gerekli düzenlemeleri yapması, yasalardaki anlayış değişikliğinin uygulamaya yansıtılabilmesi için gerekli mesleki eğitim çalışmalarının yapılması ve yasaların sıfır toleransla uygulanması sağlanmalıdır.

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016

INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

- Ülke çapında ilgili tüm sivil ve resmî kuruluşları kapsayacak “2006-2010 Töre/ Namus Cinayetlerinin Önlenmesine Yönelik Eylem Planı” hazırlanmalı ve uygulamaları takip edilmelidir.
- Töre/namus cinayetlerinin önlenmesine yönelik olarak yerel düzeyde Valilik, Emniyet, Jandarma, Belediye, Müftülük, Üniversite, sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin katılımıyla komiteler oluşturulmalıdır.

TARTIŞMA

Dünya üzerinde her yıl 5.000’in üzerinde kadın namus cinayeti adı altında öldürülmektedir. Hiçbir insanın hiçbir gerekçe ile öldürülmemesi gerektiği düşüncesinden hareketle, namus cinayetine kurban giden kadınların büyük bir kısmı töre ve geleneklere göre namus tanımından ve anlayışından kaynaklanan fikirlerle öldürülmektedir. Kişilerin namuslarının eşlerinin, annelerinin ya da kız kardeşlerinin bedenleri ile ilgili olduğu düşüncesi sakat, zayıf, inanç ve mantık dışı bir düşüncedir. Yine de bu düşünce özellikle sosyal ve ekonomik olarak geri kalmış ülkelerin vatandaşlarının zihinlerinden kolayca silinebilecek bir şey değildir. Bunun tek yolu olmasa da en önemli yolu eğitimden geçmektedir. İnsanlar namus, töre ve gelenekler konusunda hangisinin doğru hangisinin yanlış olduğu konusunda eğitilmelidir. Bu noktada bu kesimler tarafından kime göre doğru kime göre yanlış itirazı gelebilir. Bu durumda

evrensel değerlerin, dini inanışların ve temel hak ve hürriyetlerin gerekliliğinden söz edilmelidir. Çok çarpıcı olarak şiddete maruz kalan ve bundan şikayetçi olan bazı kadınların iş erkek çocuklarını yetiştirmeye geldiğinde “benim oğlum yapar”, “o erkektir yapar” tarzındaki düşüncelere de sahip oldukları görülmektedir. Bu kendi içerisinde çelişen bir durum oluşturmaktadır. Eğitimin yanında kadına yönelik şiddetin önlenmesi için bir diğer yapılması gereken de hukuk sisteminin özellikle de ceza hukukunun yeniden gözden geçirilmesidir. Töre ve geleneklere dayanarak kadına şiddet uygulayan kişilere mahkemelerde iyi hal sergiledikleri için indirimler verilmemeli, şiddet uygulayandan yana bir indirim kesinlikle yer verilmemelidir.

SONUÇ

Bu çalışma ile kadına yönelik şiddet, aile içi şiddet ve töre ve namus, örf adına işlenen cinayetler ele alınmaya çalışıldı. Bu çalışmada da değinildiği üzere; bu tür şiddet olayları ve şiddet eğilimleri maalesef asla makul olmayan sebeplere dayanarak toplumumuzda ve dünyada çok yaygın görülmektedir. Bu çalışma kapsamında bu tarz suçların sözde nedenleri, etkileri, toplumdaki görülme sıklıkları, yapılabilecekler üzerinde durulmaya çalışılmıştır.

Umut verici olan şudur ki; maalesef son zamanlarda bu tip olayların görülme sıklığı kadar, şiddete karşı ses çıkarma ve toplumsal duyarlılık da son derece

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016
INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

artış göstermektedir. Medyanın, sivil toplum örgütlerinin (STÖ), devlet ve hükümet yetkililerinin, akademisyenlerin, sanat camiasının da aralarında bulunduğu toplumdaki her kesimden insanlar ele ele vererek konuyu gündeme taşımakta ve konunun çözümü için mücadele vermektedirler. Medya ve gazetelerde bu tür haberlere sık sık yer verilerek konunun gündemde tutulması, televizyonlarda kadına yönelik şiddet konusunu usulüne uygun olarak ele alan filmlerin ve kamu spotlarının yer alması, akademik alanlarda yapılan araştırmalar ve çalışmalar, sivil toplum örgütlerinin konuyu sık sık işlemesi ve konuyla ilgili Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının son dönemde konuya ilişkin çıkarmış olduğu “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair 20 Mart 2012 tarih ve 28239 sayılı Kanun ve Bakanlığa bağlı kurumların çalışmaları bu tarz şiddet olaylarına kalıcı çözümler getirmek üzere verilen mücadelelerdendir.

Sorunun esas kökeninin eğitimsizlikten, cahillikten kaynaklandığı bilinmelidir. Bu nedenle kalıcı çözüm insanlarımızın eğitim düzeyleri artırıldığında, birbirlerinin haklarına saygılı olmayı öğrendiklerinde çözülmüş olacaktır.

KAYNAKÇA

BHASIN, K., & KHAN, NÖS., (2003). “Feminizm Üzerine Bası Sorular. Kadınlarla Dayanışma Vakfı Yayınları”, Çeviren Mine Yalçın Fuller, İstanbul

COPET, & ROUGIER, E., (1989). “Başsız bir toplumda görünen ve görünmeyen şiddet – Kamerundaki Mkakolar içinde Antropolojik açıdan Şiddet”, Editör David. Riches, Ayrıntı Yayınları, Birinci Basım çeviren Dilek Hattatoglu, İstanbul.ss. 69

DÖNMEZER, S., (1996). “Çağdaş toplumda Şiddet ve mafya suçları”, Cotigo yapı kredi yayımları 6-7,ss.215-220

ECEVİT, Y., (1993). “Aile, kadın ve devlet ilişkilerinin değerlendirilmesinde klasik ve yeni yaklaşımlar”, İstanbul Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi Kadın Araştırmaları Dergisi. Sayı. 1,ss.10-34

ERDİL, D., (2001). “Şiddetin Kültürel Kökenleri”, Bilim ve Teknik Dergisi Şubat ss.40-41

ERTEN, Y., & ARDALI, C., (1996). “Saldırganlık Şiddet ve terörün psikososyal yapıları”, Cotigo, Yapı Kredi Yayınları 6-7 ss. 143-163

FELSON, RÖB., (1999). “A social psychological approach to interpersonal aggression. Aggression and violence Edited by Vincent B – Von Hasseh Micjel Hersen. ALlyn Q Bacon A person ;Education Company”, ss.9-20

GENÇTAN, E., (1984). “İnsan Olmak”,Adam Yayınları, İstanbul

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016

INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

KILINÇ, M.N., (2009). “Kadına Yönelik Şiddet: Sosyo-psikolojik arka plan, manevi boyut, hukuki yaptırımlar”, Ankara

KANDİYOTİ, D., (1979). “Kadınlarda Psikososyal Değişim, Kuşaklar arasında bir karşılaştırma. Türk Toplumunda Kadın” Editör Nermin Abadan Unat, Türk Sosyal bilimler Derneği Yayınları, Ankara, ss.329-254

NAVARO, L., (2000 a). “Tapınağın öbür yüzü, Bağlılık ve Bağımlılık Üzerine”, Remzi Kitapevi, İstanbul.

NAVARO, L., (2000 b). “Bir Cadı Masalı: Kızgınlık, Güç ve Cinsel Roller Üzerine”, Remzi Katapevi, İstanbul.

OKUTAN, N., (2007). “Kadına Yönelik aile içi şiddet Van’da kadınların şiddet deneyimleri, şiddeti doğuran koşullar ve baş etme biçimleri, şiddetin kadın sağlığına etkileri”, Halk sağlığı anabilim dalı yüksek lisans tezi Van

OZANKAYA, Ö., (1996). “Toplumbilim”, Cem Yayınevi, İstanbul TBMM töre ve namus cinayetleri ile kadınlara ve çocuklara yönelik şiddetin sebeplerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla anayasanın iç tüzüğünün 104 ve 105. Maddeleri uyarınca meclis araştırma önergesi ve (10/148, 182, 187, 284, 285) Esas nolu meclis Araştırma komisyon raporu ya da (10/148) esas nolu meclis araştırma önergesi

İNTERNET ve DİĞER KAYNAKLAR

Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi, 2004

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü – Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi – 2008

www.milliyet.com.tr / 08 Mart 2012

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016
INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: The definitions of violence named as “Violence against women”, “Domestic violence”, “Honor killing” or “Honor crime” is the most brutal type of violence directed to girls and women who are considered to be out of the roles specified for them in society or ethical norms changing according to person, society, region and time. Honor killing is a practice against the provisions of Universal Declaration of Human Rights, European Convention on Human Rights, Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, Convention on the Rights of the Children. Every year, numerous women are the victim of honor killing in the world. Making some of the honor killings look like suicide or accident or suppressing them in different ways complicate determining the accurate number of honor killings. Unfortunately, Turkey is among the countries where violence against women and honor killings are common for different reasons. How the violence is evaluated changes according to the person subject to violence, the person resorting to violence and the society. How the violence is defined is of great importance in the transfer of violence notion for ages and combating violence. In general terms, interpersonal aggression contains all kinds of behavior directed to damaging the other person. This definition includes the elements of damage and purpose. The purpose of aggression must be to harm. It isn’t important whether the result is good or bad, it is important in terms of the purpose of giving harm. What matters most isn’t the perception of the victim; it is the purpose of aggressor (Felson, 1999). Violence is a far-reaching and complicated phenomenon. There are many ways to define violence and it is important who defines violence and for what purpose it is defined. The definition of violence contains many variables from the behaviors of the individual subject to violence to the society’s perspective on this issue. According to the definition of World Health Organization, violence is the intentional use of physical force or power, threatened or actual, against oneself, another person, or against a group or community, that either results in or has a high likelihood of resulting in injury, death, psychological harm, maldevelopment, or deprivation (World Health Organization, 2002). **Purpose:** The purpose of this study is to reveal that morals and traditions breed the violence against women and to evaluate the things to prevent this. **Scope:** The opinions of various authors regarding morals, traditions and violence against women, various statistics and data of World Health Organization provided the basis for this research. The research was addressed within the scope of morals, traditions and violence

UHPPD

www.uhpdergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ PSİKİYATRİ ve PSİKOLOJİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Ocak / Şubat / Mart / Nisan 2016 Sayı: 05 Kış İlkbahar Dönemi 2016

INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHIATRY AND PSYCHOLOGICAL RESEARCHES

January / February / March / April 2016 Issue: 05 Winter Spring Semester 2016

JEL KODU: J1-J12-J71 ID:51 K:84

ISSN 2148-8215 ONLINE ISSN:2149-2506

(ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001- 2004 Belge No: 12880)

(Marka Patent – Trademark Patent)

(2015/04312-2015-GE-18968)

against women. **Method:** Qualitative analysis was used as a research method. Articles, books, theses written with that purpose, researches published in newspapers and data of World Health Organization were used. **Research Problem:** The research problem is that “do morals and traditions trigger the violence against women?” **Limitations of Research:** The research is limited to literature analyses, morals and traditions as the trigger of violence against women. **Conclusion:** Violence against women, domestic violence and murders committed for morals, honor and custom were addressed in this study. As stated in here, such violent acts and tendencies to violence are unfortunately attributed to unreasonable reasons and widely observed in our society and in the world. So-called reasons, effects and prevalence of these crimes and the things-to-do were emphasized in this study. What is promising is that protests for violence and social sensitivity are increasing tremendously despite the prevalence of such acts recently. People from all parts of the society such as media, non-governmental organizations (NGOs), government officials, academicians and art community collaborate, bring the subject to the agenda and fight for the solution of the subject. Keeping the subject on the agenda by frequently addressing it in media and news, films and public service ads in TV discussing the violence against women appropriately, researches and studies conducted in academic circles, handling the subject frequently by non-governmental organizations, Law on Protection of Family and Prevention of Violence against Women No. 28239 dated 20 March 2012 issued by the ministry of Family and Social Policies and the efforts of the Ministerial institutions are among the struggles to bring permanent solutions to violent acts. It should be known that the main reason of this problem is lack of education and ignorance. Therefore, when the people’s education level increases and they learn to respect for each other’s rights, the permanent solution will have been found.
